

บทที่ 6

วิเคราะห์ผลการศึกษา

ในบทวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการอนุรักษ์ชุมชนตามแนวทางการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียนี้จะทำการวิเคราะห์ตามประเด็นของหลักการพิจารณาการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ทั้ง 4 ประเด็น คือ 1. พิจารณาด้านการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อประวัติศาสตร์ 2. ด้านคุณภาพหรือคุณค่าของเมืองที่ดึงดูดผู้มาเยือนและผู้อาศัย 3. กลไกการพัฒนาเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเมืองประวัติศาสตร์ และ 4. ด้านวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเมืองของหน่วยงานเทศบาลและองค์กรทางชุมชนและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยทั้ง 4 ประเด็นหลักนี้จะวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชน ข้อมูลจากการสำรวจโดยแบบสำรวจ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากหน่วยงานหรือเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตลาดเก่าสามชุก และต่อด้วยการวิเคราะห์ลักษณะปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุกที่ประชาชนทั้งภายในและภายนอกได้แสดงความคิดเห็นไว้จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

6.1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์

ในการวิเคราะห์จะกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ หรือการเปลี่ยนแปลงของมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ รูปแบบทางกายภาพ (Tangible) และ รูปแบบทางนามธรรม (Intangible) ซึ่งจากการวิเคราะห์ตามหลักการพิจารณาการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชียนั้น ใช้การพิจารณา 2 ประเด็นคือ พิจารณาด้านงานช่างฝีมือท้องถิ่น ซึ่งเป็นรูปแบบมรดกทางนามธรรม และพิจารณาด้านมรดกทางกายภาพ คือพิจารณาถึงการจัดการทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบันได้มีแผนหรือผังที่เป็นการรักษาพื้นที่ที่มีมรดกทางวัฒนธรรมไว้หรือไม่ซึ่งในทั้งสองประเด็นทำการวิเคราะห์ได้ดังนี้

6.1.1. วิเคราะห์ด้านงานช่างฝีมือท้องถิ่น

ในการวิเคราะห์งานช่างท้องถิ่นได้แบ่งประเด็นการนำเสนอ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ถึงงานช่างที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดงานสถาปัตยกรรมในชุมชน ซึ่งพบว่าในชุมชนมีงานช่างฝีมือที่ยังคงเหลืออยู่เป็นแบบอาคารเรือนแถวไม้แบบตลาดคนจีนมีการประดับอาคารด้วยการฉลุไม้ลายขนมปังขิง ซึ่งพบมาก ถือเป็นงานช่างฝีมือด้าน

สถาปัตยกรรมที่ยังคงพบอยู่ในปัจจุบัน แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าช่างฝีมือที่เกี่ยวข้องในด้านนี้พบว่าไม่มีอยู่ในพื้นที่แล้วซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของอาคารประวัติศาสตร์ของชุมชน

ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนองานช่างฝีมือที่เป็นรูปแบบเชิงนามธรรมที่เป็นวิถีชีวิตหรือเป็นอาชีพพื้นถิ่นของคนในชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยในการส่งเสริมบรรยากาศของชุมชนประวัติศาสตร์ จากการศึกษพบว่าในพื้นที่ศึกษามีงานช่างทั้งหมด 13 ประเภท ที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่มีในอดีตแต่ปัจจุบันไม่มีการทำงานช่างแล้ว ซึ่งงานช่างที่ได้เลิกประกอบการแล้วก็คือ ช่างไม้แกะสลัก ช่างทำเครื่องเงินและทำทอง ช่างทอผ้า ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ และช่างศิลป์(งานจิตรศิลป์) ส่วนงานช่างที่ยังมีการประกอบกิจการทำอยู่จนถึงปัจจุบันคือ งานช่างถ่ายภาพโบราณ ช่างตัดเย็บ ช่างบัดกรี ช่างตีเหล็ก ช่างจักสาน ช่างทำอาหารเก่าแก่โบราณ ช่างทำเครื่องดัดดั้งเดิม ช่างประดิษฐ์ดอกไม้และกระดุม ซึ่งงานช่างเหล่านี้บางอย่างก็ได้มีการสอนให้มีการสืบทอดวิชาความรู้ในเครือญาติต่อมาจนปัจจุบัน ทั้งนี้ได้แจกแจงไว้ในตารางที่ 6.1 ดังนี้

ตารางที่ 6.1 แสดงงานช่างท้องถิ่นในตลาดเก่าสามชุก

ประเภทงานช่างฝีมือ	จำนวนและการจำแนกตามกลุ่มช่างฝีมือ		จำนวนช่าง (เขต) แห่ง	หมายเหตุ
	งานสถาปัตยกรรม	การผลิต / การค้า		
1. ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์	X	-	1	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
2. ช่างศิลป์(งานจิตรศิลป์)	X	-	1	มีช่าง แต่ไม่มีผู้สืบทอด
3. ช่างไม้แกะสลัก	X	-	1	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
4. ช่างทำเครื่องเงินและทำทอง	-	X	3	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
5. ช่างทอผ้า	-	X	2	ปัจจุบันไม่มีช่างในพื้นที่แล้ว
6. งานช่างถ่ายภาพโบราณ	-	X	1	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
7. ช่างตัดเย็บ	-	X	2	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
8. ช่างบัดกรี	-	X	1	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
9. ช่างตีเหล็ก	-	X	1	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
10. ช่างจักสาน	-	X	1	มีช่าง แต่ไม่มีผู้สืบทอด
11. ช่างทำอาหารเก่าแก่โบราณ	-	X	7	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
12. ช่างทำเครื่องดัดดั้งเดิม	-	X	2	ปัจจุบันมีการสืบทอดในเครือญาติ
13. ช่างประดิษฐ์ดอกไม้และกระดุม	-	X	1	มีช่าง แต่ไม่มีผู้สืบทอด
รวม	3	10	24	มีการสืบทอด 6 ประเภท

ที่มา : จากการสัมภาษณ์และการแจกแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

จากลักษณะงานช่างท้องถิ่นเชิงวิถีชีวิตที่มีในชุมชนทำให้ทราบถึงอาชีพและกิจกรรมของคนในชุมชนที่ได้ประกอบการสืบทอดกันมา ที่นอกเหนือจากอาชีพค้าขายข้าวของเครื่องใช้ที่รับมาจากแหล่งผลิตทั่วไป แต่ผู้ที่ประกอบงานช่างสืบทอดกันมานี้ยังเป็นทั้งแหล่งผลิตและแหล่งขายสินค้าประเภทนั้นๆ โดยตรงด้วย อย่างไรก็ตามจากข้อมูลที่สรุปได้ในตารางที่ 6.1 จะพบว่างานช่างที่มีการสืบทอดและยังคงประกอบกิจการอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นงานช่างที่ผลิตสิ่งของเพื่ออุปโภคบริโภคที่มีโครงสร้างเล็กๆ ไม่วอดเด่น ส่วนงานช่างที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขนาดใหญ่ หรือเกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรม อาคาร หรือของตกแต่งบ้าน ไม่มีในชุมชนแล้ว ดังนั้นการที่จะรักษาคุณค่าทางเอกลักษณ์ของอาคารและโครงสร้างทางกายภาพในชุมชนเอาไว้จึงค่อนข้างที่จะเป็นไปได้ยาก

ในส่วนของนโยบายหรือแผนงานที่สนับสนุนให้เกิดการรักษางานช่างฝีมือในท้องถิ่นไว้ นั้น ได้แก่ โครงการ มหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก(เมื่อ ปี พ.ศ. 2547) ซึ่งจัดขึ้นจากหลายหน่วยงานร่วมกัน เช่นคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก มูลนิธิชุมชนไท และเทศบาลตำบลสามชุก ซึ่งนับว่าเป็นโครงการที่สนับสนุนฝีมือช่างทำอาหารที่มีชื่อของตลาดสามชุก และเป็นการสนับสนุนอาชีพดั้งเดิมให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากขึ้น โครงการที่สองคือ โครงการของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ที่ส่งเสริมให้บ้านของประชาชนที่ประกอบกิจการแบบดั้งเดิมอยู่จนถึงปัจจุบันมาใช้เป็นจุดท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต ส่งผลให้กิจกรรมด้านงานช่างเก่าๆ มีคุณค่ามากขึ้น

แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น โครงการทั้งสองที่ได้กล่าวมาก็ยังไม่ได้ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ เนื่องจากรายได้หลักของชุมชนยังต้องพึ่งพาการท่องเที่ยว และการจับจ่ายของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม ซึ่งก็ไม่ได้มีความแน่นอน เนื่องจากบางครั้งมีนักท่องเที่ยวแต่ก็อาจจะไม่มีการใช้จ่ายในชุมชนเกิดขึ้นก็ได้ ในขณะที่กิจกรรมทางงานช่างซึ่งเป็นอาชีพหรือวิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงต้องดำเนินต่อไปภายใต้การพึ่งพารายได้ ต้องมีต้นทุนการผลิต และจำเป็นต้องมีผลกำไรเกิดขึ้นจึงจะอยู่รอดได้ ดังนั้นถ้าหากแผนงานหรือโครงการที่ช่วยรักษางานช่างท้องถิ่นยังต้องพึ่งพาการท่องเที่ยวเสมอ อาจเป็นไปได้ว่าในอนาคตงานช่างท้องถิ่นอาจจะไม่สามารถรักษาไว้ได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าชุมชนมีโอกาสทางงานช่างฝีมือท้องถิ่นเนื่องจาก ปัจจุบันในชุมชนยังมีงานช่างท้องถิ่นที่ยังประกอบการอยู่บ้างและเป็นที่รู้จักของประชาชนทั้งในและนอกชุมชน ตลอดจนยังมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของการรักษาเอกลักษณ์ทางด้านกิจกรรมหรือวิถีชีวิตของชุมชนไว้ได้

แต่ในส่วนของข้อจำกัดก็ยังมี คือ งานช่างที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันเป็นงานช่างในเชิงวิถีชีวิตหรือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ผลิตสิ่งของเครื่องใช้ที่มีโครงสร้างเล็กๆ และเป็นงานเพื่อการบริโภคมากกว่า ไม่สามารถรักษาไว้ได้ ส่วนงานช่างที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างขนาดใหญ่หรือเกี่ยวกับงานสถาปัตยกรรม อาคารหรือตกแต่งอาคาร ไม่มีในชุมชนแล้ว ดังนั้นจึงเป็นข้อจำกัดที่จะรักษาคุณค่าทางเอกลักษณ์ของอาคารและ โครงสร้างทางกายภาพในชุมชนไว้และค่อนข้างที่จะเป็นไปได้ยาก

6.1.2 วิเคราะห์แผนและผังเมือง

จากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ จาก อดีตเปรียบเทียบกับสภาพในปัจจุบัน จะพบว่าเมืองได้มีการขยายตัวล้อมรอบพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามจำนวนคูหาของเรือนแถวในพื้นที่ตลาดเก่าก็มีจำนวนที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก เนื่องจากถูกจำกัดไว้ด้วยชุมชนใหม่ และแนวถนน แนวแม่น้ำ ตำแหน่งของพื้นที่ศึกษา ตลอดจนระบบถนนในซอยและทางเท้าในพื้นที่ตลาดเก่า จึงยังมีความดั้งเดิมอยู่มาก นอกจากนั้นยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการควบคุมการเปลี่ยนแปลงของอาคารและการใช้ประโยชน์พื้นที่คือ ความเป็นเจ้าของหรือลักษณะการครองครองอาคารและที่ดิน ที่ยังคงเป็นของราชพัสดุในบางส่วน และบางส่วนเป็นของเจ้าของที่ดินเอกชนรายใหญ่ ซึ่งผู้อยู่อาศัยจริงในพื้นที่ไม่ได้เป็นเจ้าของจึงไม่มีสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงหรือต่อเติมอาคารเอง จึงยังคงทำให้อาคารไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงรูปแบบแบบดั้งเดิมไปมากนัก นอกจากนี้โดยความคิดเห็นของประชาชนส่วนมากแล้วยังคิดเห็นว่าตลาดเก่าสามชุกมีจุดเด่นที่มีเอกลักษณ์น่าสนใจ คือ มีสภาพกายภาพหรือหมู่อาคารเก่าทั้ง 4 ซอย มีบ้านพิพิธภัณฑ์ และมีสะพานพระประชาที่เป็นจุดหมายตาและใช้นัดหมายได้ของชุมชน และทั้งนี้การเข้าถึงพื้นที่ยังมีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการใช้บริการของประชาชน แม้ว่าประชาชนจะรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากของตลาดเก่า แต่ส่วนมากก็รู้สึกว่าการตลาดได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่าชุมชนยังมีโอกาสที่ดีในด้านแผนและผังเมือง ที่ตั้ง การเข้าถึง และสภาพแวดล้อมของชุมชนยังคงมีคุณค่าต่อประชาชนอยู่มากและถือเป็น โอกาสที่ดีในการอนุรักษ์ต่อไป

อย่างไรก็ดีแล้วแต่เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม เปลี่ยนแปลงไป การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ก็ย่อมจะเปลี่ยนแปลงตามมา เช่น มีการใช้ถนน แทน การสัญจรทางน้ำ เป็นเหตุให้การใช้พื้นที่ทำน้ำลดลง จนกระทั่งในปัจจุบันทำน้ำแบบเก่าได้ถูกตัดแปลงเปลี่ยนลักษณะทางกายภาพที่มีความแตกต่างอย่างมาก ดังภาพที่ 6.1 - 6.3 ที่แสดงลักษณะกายภาพของพื้นที่ริมน้ำของตลาดเก่าสามชุก และการใช้ประโยชน์ในอดีตและปัจจุบัน

สำหรับในส่วนของนโยบายแผนงานหรือโครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรักษาคุณค่าของพื้นที่ประวัติศาสตร์ตลาดเก่าสามชุกนั้น พบว่ามีเพียงหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เท่านั้นที่ได้มีแผนงานและโครงการที่มีส่วนช่วยในการรักษาคุณค่าของพื้นที่ชุมชนไว้ โดยการจัดให้บ้านของประชาชนที่มีกิจกรรมทางงานช่างท้องถิ่นหรือมีกิจกรรมการค้าขายแบบดั้งเดิมอยู่เข้าร่วมเป็นพิพิธภัณฑ์ทางวิถีชีวิต เพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม การดำเนินชีวิตและการประกอบกิจการการค้าแบบดั้งเดิม และจัดทำผังการท่องเที่ยวแสดงจุดท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้ศึกษา ซึ่งถือเป็นหน่วยงานเดียวที่จัดทำผังชุมชนที่คำนึงถึงการรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน ส่วนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ยังไม่ปรากฏแผนงานหรือโครงการใด ที่แสดงถึงการรักษาคุณค่าทางสถานที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้ แต่ในทางตรงข้ามหน่วยงานเทศบาลของตำบลสามชุกยังมีโครงการที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการทำลายเอกลักษณ์และความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่มีความสำคัญ เช่น การทำโครงการก่อสร้างทางเดินคอนกรีตเสริมเหล็กตลอดแนวริมแม่น้ำท่าจีนตามแนวของทำน้ำตลาดเก่าตลอดแนว (แผนพัฒนาเทศบาล ปี พ.ศ. 2548 – 2550) ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นทำน้ำ และท่าเรือเก่าของชาวตลาด เป็นผลให้ทำน้ำเก่าแก่ของบ้านเรือนที่อยู่ริมน้ำหายไป แม่น้ำคูแควลง ดังภาพที่ 6.1 – 6.3

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

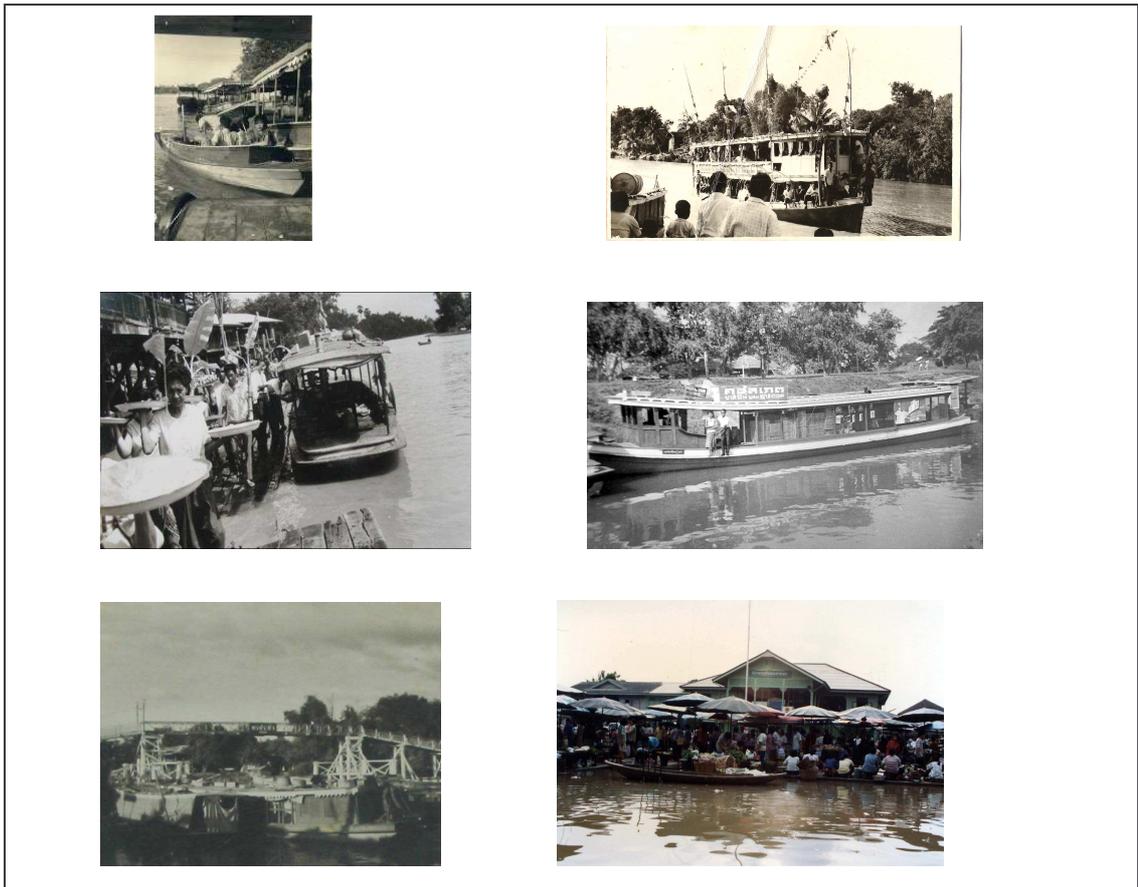
ภาพที่ (1) (2) (3) (4) แสดงภาพถ่ายทางอากาศของสภาพพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในอดีต
ที่มา : จากพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ตลาดเก่าสามชุก ตำบลสามชุก อำเภอสามชुक จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพที่ (5) แสดงภาพถ่ายทางอากาศของสภาพพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในปัจจุบัน

ที่มา : จาก [www.google](http://www.google.com) earth.com online

20/08/2006

ภาพที่ 6.1 แสดงสภาพพื้นที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกในอดีตและปัจจุบัน

ภาพที่ 6.2 แสดงการใช้ประโยชน์ทางน้ำของตลาดเก่าสามชุกในอดีต

ภาพที่ 6.3.1 แสดงบ้านเรือนในตลาดที่ติดกับทำน้ำแบบดั้งเดิม

ภาพที่ 6.1.2 แสดงทำน้ำเก่าที่ประชาชนใช้ในการสัญจรทางเรือ

ภาพที่ 6.3.3 แสดงสภาพบ้านเรือนในตลาดที่ติดริมน้ำและมีเขื่อนคอนกรีตตลอด แม่น้ำท่าจีนหรือแม่น้ำสุพรรณบุรีในปัจจุบัน

ภาพที่ 6.3 แสดงทำน้ำเก่าและเรือนแถวริมน้ำตลาดเก่าสามชุกในอดีต และในปัจจุบัน
ที่มา : จากภาพที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ตลาดเก่าสามชุก ตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัด
สุพรรณบุรี

6.2 วิเคราะห์การศึกษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์

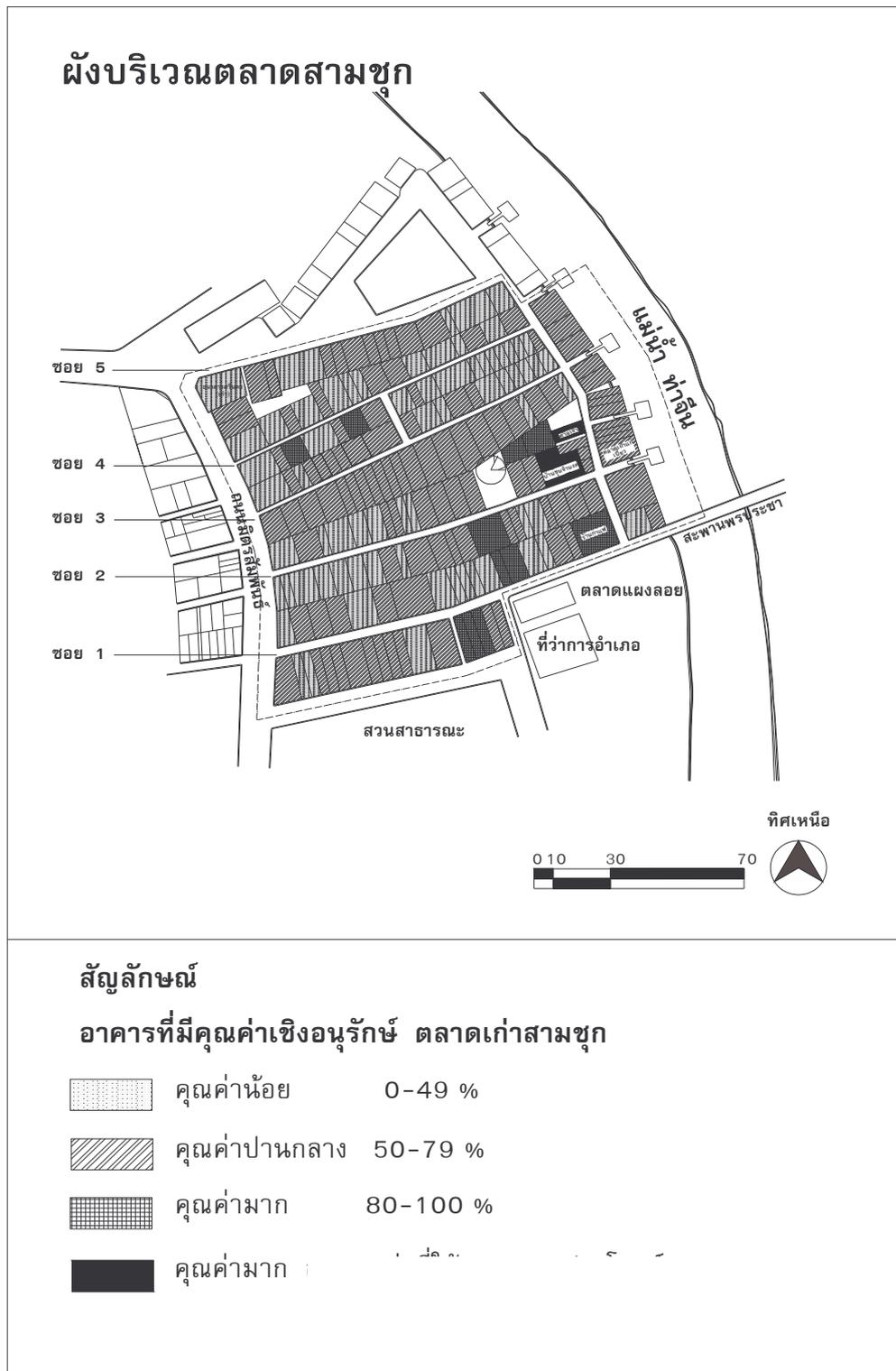
ในส่วนนี้จะนำเสนอการวิเคราะห์ 2 ส่วน คือ ในส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม จากการสำรวจทางกายภาพและด้านทัศนคติที่ได้จากการสอบถามประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ซึ่งจะกล่าวถึงความแท้ ความสมบูรณ์ และความต่อเนื่องของประวัติศาสตร์ และตามด้วยส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ในเรื่องนโยบาย แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมในชุมชนไว้ โดยผลการวิเคราะห์มีดังนี้

6.2.1 การวิเคราะห์คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของตลาดเก่าสามชุก

การวิเคราะห์จะกล่าวถึงความแท้ ความสมบูรณ์ และความต่อเนื่องของพื้นที่ในปัจจุบัน ซึ่งแบ่งออกเป็นด้านกายภาพ และสังคม เศรษฐกิจ ของชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความแท้ด้านสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของพื้นที่หรือผลงานที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของมนุษย์และธรรมชาติรอบข้างแล้ว จะเห็นได้ว่าตลาดเก่าสามชุกนั้นตั้งอยู่ที่บริเวณริมแม่น้ำสุพรรณบุรีโดยในตำแหน่งนี้มาตั้งแต่แรกเริ่มที่มีการตั้งหมู่บ้านและทำการค้าขายจนพัฒนากลายเป็นตลาดจนกระทั่งมีชื่อตลาดสามชุกในปัจจุบันนี้ (ศึกษาจากประวัติศาสตร์เมืองสามชุก) และพบว่าความพอเพียงและความสะดวกสบายในการเข้าถึงพื้นที่ที่มีความพอเพียงและสะดวกดี นอกจากนี้การศึกษาอาคารยังพบว่าอาคารมีอายุร่วมร้อยปี จำนวน 153 หลัง คิดเป็นร้อยละ 92.17 และอาคารบางหลังที่ถูกรื้อแล้วสร้างขึ้นใหม่จำนวน 13 หลัง คิดเป็นร้อยละ 7.83 จะเห็นได้ว่าอาคารส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วงยุค 100 ปี มากที่สุดและยังมีโครงสร้างเดิมที่ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากที่สุด ถือเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนในเรื่องการอนุรักษ์

เมื่อพิจารณาถึงด้านความมีเอกลักษณ์ (Identity value) ของที่ตั้งและสภาพแวดล้อมในเชิงกายภาพของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกที่มีโครงสร้างของชุมชนตลาดเรือนแถวไม้แบบเก่า ส่งผลให้มีความแตกต่างจากโครงสร้างอาคารที่พบเห็นได้ง่ายในพื้นที่ตลาดทั่วไปที่ส่วนมากในปัจจุบันจะสร้างด้วยคอนกรีตในลักษณะอาคารพาณิชย์เป็นหลัก เอกลักษณ์ของการมีโครงสร้างอาคารที่เป็นลักษณะห้องแถวทำด้วยไม้เป็นลักษณะที่บ่งบอกถึงลักษณะตลาดชาวจีนโบราณ ซึ่งที่สามชุกนี้เป็นชุมชนชาวจีนที่อาศัยอยู่มาจนถึงปัจจุบัน มีการประดับอาคารด้วยลายฉลุไม้ที่เรียกว่าลายขนมปังจิง ซึ่งพบในตลาดสามชุกถึง 19 ลาย นั่นคือลักษณะศิลปะการตกแต่งอาคารไม้โบราณซึ่งพบเห็นตลอดแนวสองข้างทางเดินในซอยของชุมชนตลาดเก่า ความดั้งเดิมโครงสร้างอาคารและวัสดุรวมทั้งการต่อเติมอาคาร พบมีลักษณะที่มีความดั้งเดิมในระดับปานกลางไปจนกระทั่ง มีความดั้งเดิมน้อย ในสัดส่วนมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพอาคารมีการเปลี่ยนแปลงมากแล้ว และเมื่อนำมาอธิบายโดยการคิดรวมเป็นสัดส่วนร้อยละพบว่า ความดั้งเดิมความดั้งเดิมของวัสดุอาคารของชุมชนตลาดเก่าทั้ง 4 ซอย นั้นร้อยละ 48.7 อาคารในชุมชนยังคงเป็นอาคารที่เป็นอาคารวัสดุดั้งเดิม

อยู่ และอีกร้อยละ 43.3 เป็นอาคารที่ถูกซ่อมแซมด้วยวัสดุแบบใหม่แต่ก็ยังคงมีการผสมผสานของวัสดุอาคารแบบเก่า มีเพียง ร้อยละ 4.7 เท่านั้นที่อาคารเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบสมัยใหม่ทั้งหมด ซึ่งได้อธิบายไว้ในภาพที่ 6.4

ภาพที่ 6.4 แสดงผังอาคารที่มีคุณค่าเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่ศึกษา
ที่มา : จากการสำรวจ เดือน สิงหาคม 2548

ความแท้ในด้านการมีช่างฝีมือท้องถิ่น (workmanship) ภายในพื้นที่ พบว่างานช่างฝีมือที่เป็นงานสถาปัตยกรรมยังคงพบในส่วนของรูปแบบอาคารและศิลปะการตกแต่งแบบอาคารเรือนแถวแบบจีน ที่คงพบอยู่ในปัจจุบันที่ยังหลงเหลืออยู่เป็นส่วนมากในชุมชน แต่ปัจจุบันไม่มีช่างแล้ว ยังคงมีเพียงงานช่างฝีมือเชิงวิถีชีวิตประเภทอาชีพเก่าแก่ที่ยังคงทำอยู่ เช่นงานด้านช่างทำอาหารเก่าแก่ในชุมชน และงานช่างฝีมือเกี่ยวกับงาน โครงสร้างเล็กๆ เช่น จักสาน งานปักกริช งานตีเหล็ก เป็นต้น ซึ่งงานช่างดังกล่าวมาเป็นที่รู้จักกันในชุมชนมี 13 ประเภท คือ งานแกะสลักไม้ งานช่างศิลป์ การทำดอกไม้ประดิษฐ์ ช่างถ่ายภาพแบบโบราณ ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์ ช่างทำอาหารดั้งเดิม ช่างทำเครื่องดื่มน้ำแบบดั้งเดิม ช่างตัดเย็บ ช่างทอผ้า ช่างจักรสาน ช่างตีเหล็ก ช่างทำเครื่องเงิน ทำทอง และช่างปักกริช จะเห็นว่างานที่พบจะเป็นงานช่างซึ่งเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ สังคม แต่งานช่างด้านการซ่อมอาคารไม่มีในชุมชนเลย ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าโอกาสในการรักษาสภาพอาคารที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรมในชุมชนนั้นมีน้อยลงและสามารถทำการอนุรักษ์ลักษณะทางกายภาพได้ยากขึ้น และต้องใช้ต้นทุนสูงขึ้นด้วย

ส่วนคุณค่าทางด้านความรู้สึก (Feeling) หรือรวมถึงคุณค่าในด้านความต่อเนื่องของพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ จากประชาชนภายในและรอบนอกตลาดที่เข้ามาใช้บริการตลาด พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการอนุรักษ์และอยากให้มีการอนุรักษ์ มากกว่าร้อยละ 90 และที่เห็นด้วยหรือต้องการอนุรักษ์ตลาดเก่าไว้ โดยมีสาเหตุหรือแรงจูงใจที่อยากอนุรักษ์ไว้คือ มีความรู้สึกที่ตลาดเก่าแบบตลาดสามชุกนี้มีความหายากหรือหาดูได้ยากแล้วในปัจจุบัน ซึ่งมากที่สุด รองลงมาคือความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนที่ยังคงมีลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมเก่าแก่ทางวัฒนธรรมหลงเหลือไว้จนถึงปัจจุบันและมีชื่อเสียงให้คนภายนอกทั่วๆไปได้รู้จัก อันดับสามคือเห็นว่าลักษณะสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบันมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร อันดับสี่คือต้องการอนุรักษ์ชุมชนไว้เพราะมีความผูกพันกับชุมชนแบบเก่านี้มากไม่อยากจะสูญหายไป และอันดับห้าคือ ประชาชนเห็นว่าตลาดเก่าสามชุกมีลักษณะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนที่งดงามน่าเก็บรักษาไว้ เป็นต้น

สำหรับคุณค่าทางความรู้สึกที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญทางประวัติศาสตร์จากประชาชนรอบนอกพื้นที่ก็คือประชาชนรอบนอกตลาดเก่า รู้สึกว่าตลาดเก่าสามชุกแห่งนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ถึงร้อยละ 81.4 มีเพียงประชาชนร้อยละ 7.2 เท่านั้นที่ไม่รู้สึกว่าตลาดเก่าสามชุกมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สำหรับความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อแหล่งที่มีความน่าสนใจในตลาดเก่าสามชุก หรือจุดเด่นที่เป็นภาพลักษณ์ของตลาดเก่าที่มีความน่าสนใจ คือ ลักษณะกายภาพของอาคารตลาดเก่าสามชุกทั้ง 4 ซอย และสิ่งแวดลอม และรองลงมาก็คือ การมี

บ้านพิพิธภัณฑ์ที่บ้านขุนจ่าณรงค์ การมีร้านกาแฟโบราณท่าเรือส่ง และการมีชื่อเสียงด้านอาหารอร่อยของตลาดเก่าสามชุก เป็นต้น

ด้านความรู้สึกของประชาชนต่อจุดที่มีความโดดเด่นของตลาด จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อาศัยในตลาดเก่าส่วนมากคิดเห็นว่าในชุมชนของตนมีบริเวณที่เป็นจุดเด่นเป็นที่หมายตาของคนในชุมชนและคนทั่วไป (ร้อยละ 70.5) และคิดว่าชุมชนของตนไม่มีจุดเด่นอะไรเลย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ทั้งนี้ในส่วนของผู้ที่ตอบว่าในชุมชนมีสถานที่โดดเด่นเป็นที่หมายตาหรือมีความน่าสนใจพิเศษนั้น จุดที่มีจำนวนประชาชนแสดงความคิดเห็นว่าโดดเด่นจดจำง่ายเป็นที่หมายตาของคนทั่วไปได้ อันดับที่หนึ่งคือ สะพานพรประชา เนื่องจากมีความโดดเด่นสามารถนัดพบเจอได้ง่าย อันดับสองคือบ้านขุนจ่าณรงค์ เพราะเป็นพิพิธภัณฑ์ อันดับสามคือ บริเวณลานหน้าท่าการอำเภอ และอันดับสี่ คือ ร้านกาแฟท่าเรือส่ง ซึ่งเป็นที่ชุมนุมพบปะพูดคุยกันของประชาชนในชุมชนมาช้านาน

สำหรับในส่วนของคุณค่าที่บ่งบอกถึงความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่และผู้คนนั้น ในส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับการจดจำได้ของผู้คนที่อาศัยในพื้นที่ที่มีเรื่องราวประทับใจ เหตุการณ์ต่างๆที่ยังจดจำได้และสามารถบอกต่อแก่คนรุ่นหลังได้ถึงเหตุการณ์ต่างๆ นั้นมีอัตราส่วนการจดจำเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ได้ถึง ร้อยละ 54.8 (สำหรับประชาชนกลุ่มที่อาศัยในตลาดเก่า) และร้อยละ 40.8 (สำหรับประชาชนกลุ่มที่อาศัยอยู่รอบนอกตลาดเก่า)

เหตุการณ์ที่มีผู้จดจำได้ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างนั้นสามารถนำมาแจกแจงและจัดอันดับได้ ดังนี้

อันดับ 1. คือ เหตุการณ์งานประเพณีประจำปีต่างๆ ที่ชุมชนร่วมกันจัดงานขึ้น เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ การเปิดงานตลาดเก่าร้อยปีสามชุกและการเปิดบ้านพิพิธภัณฑ์ การละเล่นแห่หัวโต ในงานปีใหม่ งานบุญ งานจิว งานไหว้พระจันทร์ เป็นต้น

อันดับ 2. คือ เหตุการณ์ที่ตลาดเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าและศูนย์กลางการเปลี่ยนถ่ายคมนาคมทางน้ำ ภาพของความเจริญรุ่งเรือง ความคิดคัก ทางการค้าขาย พร้อมทั้งความอุดมสมบูรณ์ของกลุ่มน้ำทำเงินในละแวกตลาดที่มีสินค้าทางการเกษตรและประมงที่หลากหลายและ ยังสภาพแวดล้อมของบ้านเรือนอาคารเก่าที่สมบูรณ์และมีอาคารที่ว่าการอำเภอเก่าที่สร้างด้วยไม้สัก ทั้งหลังที่มีการผสมผสานของสถาปัตยกรรมที่เป็นไทยโดยวิวัฒนาการมาเรื่อยๆแบบผสมผสาน อีกทั้งภาพสะพานพรประชาที่เป็นสะพานไม้ที่สวยงาม ซึ่งก่อนนั้นเป็นสะพานที่มีความสำคัญมากต่อการเข้ามาใช้บริการตลาดของผู้คนสองฝั่งแม่น้ำ และเป็นสะพานไม้ที่โดดเด่นสวยงามของคนอำเภอสามชุก

อันดับ 3. คือ เหตุการณ์ไฟไหม้หลังตลาดทั้งที่เป็นอาคารห้องแถวและที่เป็นธนาคารเอเชียเมื่อ 30 ปี และ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยที่ประชาชนมีความประทับใจในความรักและสามัคคีกันของเพื่อนบ้านในชุมชนเดียวกันที่คอยช่วยเหลือจุนเจือกันแบบอบอุ่นเมื่อยามยากไร้

นอกจากนี้คุณค่าในด้านความต่อเนื่อง ยังได้รวมถึงการรับรู้เกี่ยวกับการรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่รับรู้หรือรู้จักบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือที่มีความสำคัญในท้องถิ่น ส่วนความคิดเห็นของประชาชนรอบนอกพื้นที่นั้น ส่วนมากก็จะรู้จักบุคคลสำคัญในตลาดเก่าสามชุกที่มีความสำคัญและเป็นที่น่าถือในอดีตและปัจจุบันมากเช่นกัน และทั้งนี้ความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ยังเชื่อมโยงถึงการใช้พื้นที่อาคาร และรูปแบบของวิวัฒนาการของอาคารเก่าที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน หรือรวมถึงการนำอาคารเก่าที่มีความงามทางงานช่าง เช่น บ้านขุนจันทน์มาใช้ทำพิพิธภัณฑ์ชุมชนเป็นต้น

นอกจากการประเมินคุณค่าทางด้าน วัฒนธรรมแล้ว คุณค่าของพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ยังพิจารณาในด้านของการให้คุณค่าทางสังคม - เศรษฐกิจ ด้วย ซึ่งในการพิจารณาได้แบ่งย่อยออกเป็น 5 ลักษณะ คือ คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ (Economic value) คุณค่าทางด้านการใช้สอย (Function value) คุณค่าทางด้านข้อมูลและการศึกษาหาความรู้ (Education value) คุณค่าทางด้านสังคม (Social value) และคุณค่าทางด้านการเมือง (Political value) โดยสามารถสรุปคุณค่าด้านเศรษฐกิจ สังคม ของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกไว้รวมกันดังนี้ คือ

1. คุณค่าด้านเศรษฐกิจในชุมชนพบว่าที่ตลาดเก่าสามชุกมีการรวมกลุ่มทางอาชีพขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อเป็นของฝากแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการซื้อหาเมื่อเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน เป็นการสร้างรายได้ทางเลือกใหม่ให้กับประชาชนในชุมชนอีกทางหนึ่ง โดยการรวมกลุ่มในรูปแบบกองทุนกลุ่มออมทรัพย์มีการแบ่งผลกำไรแก่สมาชิกตามวาระต่างๆที่กลุ่มได้กำหนด และทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่มี อาชีพทำการค้าที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และเป็นบทบาทเดิมของพื้นที่ คือ ส่วนมากมีอาชีพหลัก ค้าขาย รองลงมาคืออาชีพ นักการเมือง ท้องถิ่น และอาชีพการทำงานช่างฝีมือต่างๆ นอกจากนั้นก็จะจะมีอาชีพ รับราชการ อาชีพรับจ้าง และอาชีพในสำนักงานบริการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งไม่เพียงแต่สำคัญทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่การที่ในพื้นที่มีการกระจายตัวของประกอบอาชีพหลากหลายสาขานั้นยังเป็นลักษณะของความสมบูรณ์ทางสังคมซึ่ง มีทั้งผู้ที่มีหน้าที่ปกครอง คือนักการเมือง ผู้ที่มีหน้าที่ให้บริการสังคม คือข้าราชการ และผู้ที่ทำการสร้างผลงานหรือผลิตที่ก่อให้เกิดเอกลักษณ์ทางผลงานคือผู้ประกอบการทางงานช่างต่างๆ ซึ่งได้กล่าวไว้ใน ตารางที่ 6.1 ที่แสดงงานช่างท้องถิ่นในตลาดสามชุก ซึ่งงานช่างดังกล่าวช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของชุมชนให้มีชีวิตชีวาขึ้นเป็นต้น

2. คุณค่าด้านการใช้สอย พบว่ามีการใช้ประโยชน์จากอาคารเก่าในชุมชนร่วมกัน โดยการนำอาคารเก่าที่มีความสมบูรณ์ทางลักษณะอาคารเก่าที่มีการตกแต่งอาคารด้วยลักษณะศิลปะที่นิยมกันในยุคสมัยของการสร้างอาคารในยุคนั้นมาใช้ในการจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการสร้างให้เกิดคุณค่าทางด้านการใช้ข้อมูลและการศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าทางด้านการใช้สอยของอาคารที่ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ของผู้คนต่างยุคให้เกิดการรับรู้ที่ต่อเนื่อง อีกทั้งยัง

ช่วยให้เกิดการรวมตัวทางสังคมสร้างความภูมิใจของผู้คนในท้องถิ่นด้วย และทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นเป็นการสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่ มีการหมุนเวียนทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่ง

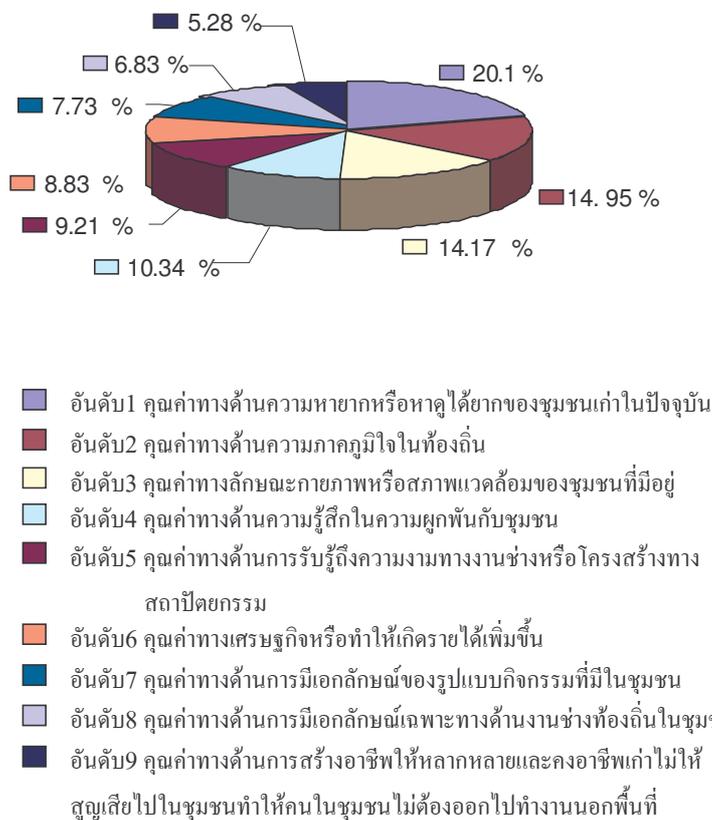
นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีสถานที่สาธารณะที่ประชาชนใช้ร่วมกัน ซึ่งก็หมายความว่าพื้นที่นี้มีความสำคัญต่อสังคมของคนในพื้นที่ เพราะเกิดการรวมกันในการดำเนินกิจกรรมในสังคมร่วมกัน ซึ่งพื้นที่ที่ประชาชนตลาดสามชุกใช้ร่วมกันในพื้นที่ตลาดเก่า ก็คือ ศาลเจ้า ลานหน้าที่ว่าการอำเภอ ลานโพธิ์ในซอย 2 และพิพิธภัณฑสถานชุมชนจันทน์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงให้เห็นคุณค่าด้านการใช้สอยเท่านั้น ยังหมายรวมถึงการแสดงออกทางคุณค่าด้านความต่อเนื่องหรือการเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์จากรุ่นต่อรุ่นได้ด้วย ดังที่ Herbert Stovel ได้กล่าวไว้

3. คุณค่าทางด้านการให้ข้อมูลและการศึกษาหาความรู้ จากพื้นฐานในความเป็นตลาดเก่าที่มีลักษณะทางกายภาพที่มีเอกลักษณ์ด้านรูปแบบอาคาร ลักษณะ โครงสร้างถนนหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ในชุมชน รวมถึงวิถีชีวิตหรือกิจกรรมในชุมชนตลาดเก่า นั้น เป็นเสมือนการจำลองภาพในอดีตที่มีทั้งกายภาพและกิจกรรมที่มีคุณค่าในตัวเองไว้ให้คนรุ่นหลังได้มองเห็นความเป็นอยู่ รวมถึงเป็นภาพที่ทำให้คนภายนอกที่เข้ามาพบเห็น ได้ศึกษาความเป็นอดีตของชุมชนหรือบรรพบุรุษได้มากขึ้น โดยที่เปรียบเสมือนตัวกายภาพของตลาดเป็นพิพิธภัณฑสถานที่ยังมีการใช้สอยอยู่จริง รวมทั้งในปัจจุบันได้มีโครงการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์เกิดขึ้น โดยได้มีการนำอาคารเก่ามาปรับปรุงใช้เป็นพิพิธภัณฑสถานรวบรวมเรื่องราว และศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเอาไว้เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ศึกษาหาความรู้ได้ง่ายขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันตลาดเก่าสามชุกจึงเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้ที่มีค่ามากแห่งหนึ่ง

4. คุณค่าทางด้านสังคม และการเมือง จากที่ได้กล่าวมาข้างแล้วในข้างต้นในส่วนของคุณค่าทางวัฒนธรรม ในเรื่องของความสัมพันธ์ของประชากรในชุมชน และการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน สำหรับโอกาสด้านสังคมและการเมืองของชุมชนตลาดเก่าสามชุกนั้น จากที่ได้ศึกษาพบว่าประชาชนในชุมชนมีระดับปฏิสัมพันธ์สูง โดยร้อยละ 57.8 รู้จักเพื่อนบ้านจำนวน 10- 20 หลัง รองลงมาคือ รู้จักตั้งแต่ 20 หลังขึ้นไป มีส่วนน้อยที่รู้จักเพื่อนบ้านน้อยกว่า 10 หลัง นั่นเพราะว่าประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่แล้วเป็นญาติกัน พบร้อยละ 98.2 มีญาติในชุมชน มีเพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้นที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางญาติในชุมชน และระดับการมีปฏิสัมพันธ์ของประชาชนในปัจจุบันก็ไม่ได้ลดน้อยลงเลยจากอดีต และโอกาสที่จะมีการพบปะพูดคุยกันระหว่างเพื่อนบ้านกันของประชาชนพื้นที่ โดยมากยังคงมีโอกาสพบกันในระดับเท่าเดิมถึงมากขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่า

ดังนั้น โอกาสในความปลอดภัยในการดูแลทรัพย์สินในชุมชนของตนเองและความสามัคคีกัน ความเห็นอกเห็นใจกันและกันของชุมชนจึงควรจะสูงตามมาด้วย ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่ดีของ ชุมชนที่มีความเก่าแก่และลักษณะเหล่านี้ยังมีความสำคัญในการพัฒนาเมืองที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนที่มาจากความต้องการร่วมกันของคนในชุมชนและการร่วมกันแก้ไขปัญหา อย่างมีหลักเหตุผลและการรวมพลังกันของคนในพื้นที่ เพื่อความยั่งยืนต่อการบริหารท้องถิ่นของตน

ในการศึกษาถึงลักษณะการรับรู้ถึงคุณค่าในพื้นที่ประวัติศาสตร์ตลาดเก่าสามชุก จากการ ใช้แบบสอบถามถึงเหตุผลที่ต้องการจะอนุรักษ์ตลาดเก่าไว้นั้น พบว่าสาเหตุหรือความต้องการ ของประชาชนทั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และอาศัยอยู่นอกพื้นที่ที่ศึกษา มีการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะทาง คุณค่าที่ประชาชนให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในตลาดเก่าสามชุกตามลำดับดังนี้

ภาพที่ 6.5 แสดงแผนภูมิการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะทางคุณค่าที่ประชาชนให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ในตลาดเก่าสามชุก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่านอกจากการแจกแจงคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และสังคมเศรษฐกิจ โดยการเชื่อมโยงแต่ละหัวข้อหรือประเด็น ตามแนวคิดหรือทฤษฎีแล้ว การวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงคุณค่าเมืองโดยตรงจากการสอบถามความต้องการหรือความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ศึกษา

และที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะได้ทราบถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และคุณค่าในคุณลักษณะของชุมชนอย่างชัดเจนขึ้น มีน้ำหนักมากขึ้นด้วย เพราะจะทราบความต้องการหรือความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งจากผลการศึกษาสามารถกล่าวได้ว่าพื้นที่ตลาดเก่าสามชุกนี้มีคุณค่าและความสำคัญอย่างมากในการอนุรักษ์

และจากการรับรู้คุณค่าในด้านต่างๆ ของประชาชนที่ได้แจกแจงตามลำดับในข้างต้นนั้น ยังสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนของประชาชนภายในพื้นที่ ดังนี้

1) คุณค่าทางด้านความหายากหรือหาได้ยากของชุมชนเก่าในปัจจุบัน มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ คือ อายุ อาชีพ ลักษณะการอยู่อาศัยและความสัมพันธ์ และลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย โดยพบว่าประชาชนที่เห็นคุณค่าด้านความหายากนั้น จะมีอายุในช่วง 51 – 60 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี สังเกตเห็นว่ากลุ่มที่เห็นคุณค่ามากนั้นจะมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ส่วนอาชีพที่คิดเห็นคุณค่าด้านนี้มากที่สุดคือ อาชีพรับราชการและนักการเมือง รองลงมาคือกลุ่มอาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ และไม่มีอาชีพ ส่วนอาชีพรับจ้างไม่เห็นคุณค่าด้านนี้เลย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการเห็นคุณค่าด้านนี้มาจากการที่บุคคลมีความผูกพัน และเป็นลักษณะอาชีพที่มีความรู้เกี่ยวกับด้านนี้โดยเฉพาะ ส่วนบุคคลที่มีลักษณะการอยู่อาศัยแบบครอบครัวกลับเห็นคุณค่าด้านนี้น้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้อยู่อาศัยในชุมชนแบบครอบครัว และสำหรับผู้ที่เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยจะมีการรับรู้คุณค่าด้านนี้มากที่สุด ก็อาจเนื่องมาจากเป็นเจ้าของเองจึงเห็นคุณค่ามากกว่าผู้ที่เช่า

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยที่พบดังกล่าวเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดของการรับรู้คุณค่าด้านความหายาก โดยโอกาส คือ ประชากรส่วนมากให้ความสำคัญต่อคุณค่าด้านความหายาก และกลุ่มประชากรที่รับรู้ถึงคุณค่าด้านนี้เป็นกลุ่มที่มีอายุ ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป เป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยเอง และมีอาชีพรับราชการและค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพของคนส่วนใหญ่ในชุมชน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่อายุมากและมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จะเห็นคุณค่าในความหายากมากกว่า ซึ่งเป็นโอกาสในการบริหารจัดการชุมชนในรูปแบบการอนุรักษ์ที่ดี เนื่องจากคนในพื้นที่หรือผู้ที่เป็นเจ้าของชุมชนเห็นคุณค่าต่อความหายากของชุมชน ดังนั้นย่อมเกิดความรู้สึกหวงแหนและอยากรักษาไว้ ส่วนข้อจำกัด คือ ประชาชนที่เห็นคุณค่าด้านนี้ส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุ อาจเกิดการขาดช่วงในการเห็นคุณค่าของคนรุ่นใหม่ และไม่มียุคที่เป็นช่างฝีมือท้องถิ่นเห็นคุณค่าด้านนี้มากนัก นอกจากนี้กลุ่มที่อาศัยในชุมชนในลักษณะครอบครัวยังมีการรับรู้ถึงคุณค่าด้านนี้น้อยทั้งๆ ที่ใช้ชีวิตในชุมชนเป็นประจำ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าหากจะบริหารจัดการเมืองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ให้ดีขึ้นต้องมุ่งเน้นให้ประชาชนกลุ่มดังกล่าวมานี้ได้มีความตระหนักในคุณค่าด้านความหายากมากขึ้น จึงจะง่ายต่อการวางแผนและการร่วมมือกันจัดการชุมชนให้ได้ผลสำเร็จ

2) คุณค่าทางด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ สัมพันธ์กับอายุ ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ในครัวเรือน และระดับการศึกษา ซึ่งพบว่าประชาชนที่มีอายุในช่วง 31- 40 ปีให้ความสำคัญต่อคุณค่าด้านนี้มากที่สุด ส่วนการอยู่อาศัยในครัวเรือนพบว่าผู้ที่มีการอยู่อาศัยแบบครอบครัวจะเห็นคุณค่าด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่นมากกว่า และสำหรับหารศึกษานั้นพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาตั้งแต่ ปว.ส.ขึ้นไป จะเห็นคุณค่าด้านนี้มากที่สุด จึงสรุปได้ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง มีรูปแบบการอาศัยเป็นครอบครัวในพื้นที่ และมีอายุมากกว่า 30 จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในภูมิลำเนา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าปัจจัยดังกล่าวมาเป็นผลให้เกิดโอกาสและข้อจำกัดของการรับรู้คุณค่าในความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน โดยโอกาสที่พบคือ ประชากรส่วนใหญ่รู้สึกถึงความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และส่วนมากเป็นกลุ่มประชากรที่มีอายุ 30 ปี ขึ้นไป ที่มีลักษณะการอาศัยแบบครอบครัว มีระดับการศึกษาที่สูงตั้งแต่ ปว.ส. ขึ้นไป ดังนั้นโอกาสที่จะพัฒนาชุมชนให้ประชาชนเห็นคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นนั้นควรใช้บุคคลกลุ่มดังกล่าวเป็นแกนนำในการพัฒนา ส่วนข้อจำกัด คือ ประชากรกลุ่มที่มีอายุน้อย มีการศึกษาต่ำ และไม่มีครอบครัวในชุมชน จะไม่ค่อยเห็นคุณค่าด้านความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเท่าใดนัก ดังนั้นควรพัฒนาประชากรในกลุ่มนี้ให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนให้มากขึ้นเพราะเป็นกลุ่มที่จะเป็นพลังสำคัญของชุมชนต่อไปในอนาคต

3) คุณค่าทางลักษณะกายภาพหรือสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีอยู่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ อาชีพ การศึกษา การใช้ประโยชน์อาคาร และสถานภาพในชุมชน โดยพบว่าอาชีพค้าขายให้ความสำคัญมากที่สุด และผู้ที่มีการศึกษาในระดับ ปว.ส. ขึ้นไปให้ความสำคัญต่อคุณค่าด้านนี้มากที่สุด และกลุ่มที่ใช้อาคารเพื่อการค้าขายอย่างเดียวให้คุณค่าด้านเอกลักษณ์สภาพแวดล้อม มากที่สุด และผู้ที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้าชุมชนหรือหัวหน้าองค์กรต่างๆ ก็ให้คุณค่าด้านนี้มากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพอื่นๆ

ดังนั้นสรุปว่าปัจจัยที่มีผลให้ประชาชนในชุมชนตลาดเก่าสามชุกต้องการอนุรักษ์ โดยการเห็นคุณค่าด้านลักษณะกายภาพหรือสภาพแวดล้อมของชุมชน คือประชากร กลุ่มที่มีอาชีพค้าขายซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมและทำงานอยู่ในชุมชนเป็นประจำ มีการใช้ประโยชน์อาคารเพื่อการค้าขายและอยู่อาศัย และกลุ่มที่มีสถานภาพในสังคมในระดับหัวหน้า และเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาก่อนข้างสูง ซึ่งเป็น โอกาสที่ดีของพื้นที่ที่กลุ่มคนเหล่านี้เห็นความสำคัญต่อกายภาพชุมชนเพราะจะได้มีโอกาสผลักดันให้สามารถรักษาลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ไว้ได้ เนื่องจากมีทั้งกลุ่มที่เป็นเจ้าของพื้นที่ คือกลุ่มอาชีพค้าขาย กลุ่มที่มีอำนาจทางการเมือง คือกลุ่มที่มีสถานภาพทางสังคมเป็นหัวหน้า และกลุ่มที่มีความรู้และวิสัยทัศน์ใหม่ๆ คือกลุ่มที่มีการศึกษาสูง ส่วนข้อจำกัดคือ

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่ต่ำ และเป็นประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมแบบเป็นเพียงสมาชิกในชุมชน ดังนั้นการที่กลุ่มคนที่มี การศึกษาสูงและมีสถานภาพในชุมชนเป็นหัวหน้าชุมชนหรือองค์กรนั้นจึงยังไม่ใช่ประชาชนส่วน ใหญ่ของชุมชน ดังนั้นการที่จะพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่เห็นคุณค่าด้านนี้มากขึ้นจึงควรมุ่งที่กลุ่ม การศึกษาต่ำ และสมาชิกชุมชน จึงจะสามารถรักษาสภาพแวดล้อมแบบดั้งเดิมของชุมชนไว้ได้ รวมถึงการบริหารจัดการเมืองที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์จะได้ประสบความสำเร็จง่ายขึ้น

4) คุณค่าทางด้านความรู้สึกในความผูกพันกับชุมชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทาง ลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ระยะเวลาการอยู่อาศัย ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย และช่วงอายุของประชากร โดยพบว่า กลุ่มที่เห็นคุณค่าด้านความผูกพันจะมีระยะเวลาการอยู่อาศัย ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป และเป็นกลุ่มที่มีการครอบครองที่อยู่อาศัยแบบเช่ากับเจ้าของที่อยู่อาศัยโดยตรง และเป็นเจ้าของเอง โดยมีอายุ ตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไปมากที่สุด ซึ่งอาจสรุปได้ว่าประชาชนในตลาดเก่า สามชุกที่จะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าด้านความผูกพันต่อพื้นที่นั้นจะต้องมีระยะเวลาการอยู่อาศัยที่นาน พอสมควรและมีอายุมากหรือในวัยกลางคนขึ้นไป มีการครอบครองที่อยู่อาศัยแบบเป็นเจ้าของ หรือเช่ากับเจ้าของที่ดินโดยตรง ซึ่งหมายถึงว่าการที่อยู่อาศัยมานานและอายุมากจะมีความผูกพัน เพิ่มขึ้นและเห็นความสำคัญมากขึ้น จึงเป็นข้อดีหรือโอกาสของชุมชนที่ประชาชนในพื้นที่ที่เป็น เจ้าของชุมชนมีความผูกพันกับชุมชนสูง ดังนั้นย่อมเกิดความรักและหวงแหนชุมชนของตนเอง ทำ ให้ง่ายต่อการบริหารจัดการเมืองในรูปแบบการอนุรักษ์ต่อไป ส่วนที่เป็นข้อจำกัด คือ พบว่า ประชาชนกลุ่มที่มีอายุน้อยจะมีความผูกพันกับชุมชนน้อย และกลุ่มที่ไม่ใช่เจ้าของที่ดินหรือมีการ เช่าที่อยู่อาศัยต่อช่วงอีกที จะมีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนน้อยเช่นกัน แสดงว่าประชาชนที่อาศัยใน พื้นที่นั้นจะมีความผูกพันสูง ดังนั้นจึงควรแก้ไขข้อจำกัดนี้ โดยหาแนวทางพัฒนากลุ่มประชากรที่ มีอายุน้อยและมีการอาศัยในชุมชนในเวลาสั้นให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับชุมชนมากขึ้น

5) คุณค่าทางการรับรู้ถึงความงามทางงานช่างหรือโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ช่วงอายุของประชากร พบว่า กลุ่มที่เห็นคุณค่าทางด้านนี้มากที่สุด มีอายุอยู่ในช่วง 21- 30 ปี มากที่สุด และรองลงมาจะเป็นกลุ่มที่ มีอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป จะเห็นว่าวัยกลางคนให้ความสำคัญด้านนี้น้อยกว่าวัยอื่นๆ ผู้ที่รับรู้คุณค่า ด้านนี้จะเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่และรุ่นเก่าไปเลย ซึ่งยังถือได้ว่ามีโอกาสดีต่อการพัฒนาให้เกิดการ รับรู้คุณค่าด้านนี้เนื่องจากมีทั้งกลุ่มคนรุ่นใหม่และรุ่นเก่าที่เห็นคุณค่าทางความงามในงาน สถาปัตยกรรมของชุมชน ส่วนข้อจำกัดที่พบคือ ประชากรช่วงวัยกลางคนเห็นคุณค่าด้านนี้น้อยมาก ส่วนลักษณะประชากรแบบอื่นไม่พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อการรับรู้คุณค่าด้านนี้ และการรับรู้ถึง คุณค่าด้านนี้ยังมีไม่มากนัก จึงควรรหาแนวทางส่งเสริมและปรับปรุงลักษณะทางคุณค่า

ประวัติศาสตร์ให้มีความโดดเด่นและให้สามารถสื่อความหมายกับบุคคลทั่วไปในการสัมผัสถึงคุณค่าด้านความงามทางสถาปัตยกรรมให้มากขึ้น

6) คุณค่าทางการมีเอกลักษณ์ของรูปแบบกิจกรรมที่มีในชุมชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ลักษณะสถานภาพในชุมชน และรูปแบบการพักอาศัยในชุมชน โดยพบว่าผู้ที่มีสถานภาพเป็นผู้นำในชุมชนหรือหัวหน้าองค์กรจะเห็นคุณค่าด้านเอกลักษณ์ทางกิจกรรมชุมชนมากที่สุด และผู้ที่มีรูปแบบการพักอาศัยแบบเช่าไปเย็นกลับในชุมชนหรือไม่ได้พักอาศัยในชุมชนจะให้ความสำคัญหรือเห็นคุณค่าด้านความมีเอกลักษณ์ทางกิจกรรมชุมชนมากกว่า ซึ่งถือว่าเป็นข้อดีและข้อด้อยของชุมชนที่ประชาชนกลุ่มนี้ได้เห็นดังกล่าวเนื่องจากว่าถึงแม้กลุ่มประชาชนที่ไม่ได้พักอาศัยในชุมชนทุกวันแต่ก็ยังเห็นคุณค่าด้านนี้อยู่มาก แต่จุดด้อยหรือข้อจำกัดความคิดเห็นของประชากรในชุมชนที่เป็นผู้ที่พักอาศัยในชุมชนทุกวันหรือเรียกว่ามีถิ่นพำนักอยู่ในตลาดเลยแต่ก็ยังไม่รู้สึกหรือไม่รับรู้ถึงความสำคัญหรือไม่เห็นคุณค่าในกิจกรรมของชุมชนของตนเท่าใดนัก ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าจะนำไปพิจารณาในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางกายภาพ กิจกรรม และการพัฒนาแนวคิดร่วมของประชากรในพื้นที่ให้มองเห็นคุณค่าในตัวชุมชนของตนให้มากขึ้น

7) คุณค่าทางการมีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านงานช่างท้องถิ่นในชุมชน มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางลักษณะประชากรตลาดเก่าสามชุก คือ ระดับการศึกษา พบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปว.ศ.ขึ้นไปจะเห็นคุณค่าทางด้านนี้มากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ ซึ่งให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่สูงกว่ามีผลต่อการให้ความสำคัญหรือการเห็นคุณค่าทางงานช่างมากขึ้น และมีโอกาสด้านการพัฒนาชุมชนเนื่องจากผู้มีการศึกษาสูงมีโอกาสในการเข้าไปเป็นผู้นำในการพัฒนาและมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่า ส่วนที่เป็นข้อจำกัด คือ กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำซึ่งเป็นประชาชนส่วนมากในชุมชนนั้นยังไม่เห็นคุณค่าทางด้านนี้มากนัก

จากที่กล่าวมาทั้ง 7 ด้าน พบว่า การรับรู้คุณค่าใน 3 ด้านสุดท้ายนั้น ยังเป็นประเด็นการรับรู้คุณค่าที่ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญหรือยังไม่เห็นคุณค่ามากนัก ดังนั้นในการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์จึงควรลดข้อจำกัดหรือปรับปรุงชุมชนให้ประชาชนเกิดความรู้สึกถึงคุณค่าด้านความงามทางสถาปัตยกรรม มีเอกลักษณ์ของรูปแบบกิจกรรมและมีเอกลักษณ์เฉพาะทางงานช่างท้องถิ่นในชุมชน ให้มากขึ้น จึงจะสามารถรักษามรดกทางวัฒนธรรมของเมืองไว้ได้ โดยการร่วมมือกันของทุกภาคฝ่ายในชุมชนซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการ

นอกจากนี้ในชุมชนเองยังมีการจัดตั้งกลุ่ม ที่มีลักษณะเป็นหน่วยงานที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนในพื้นที่เพื่อร่วมกันดูแลผลประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดแก่พื้นที่ตลาดของตนอีกด้วย โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกในเชิงอนุรักษ์เกิดขึ้น และยังมีบางกลุ่ม

รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มประกอบอาชีพในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นเพื่อสร้างรายได้เสริมให้มากขึ้นอีก ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้ ยังเป็นการสร้างความสามัคคีในกลุ่ม และเป็นการรวมกลุ่มเพื่อให้ในการต่อรองทางการค้าหรือการเมืองได้ด้วย

อย่างไรก็ตามไม่เพียงเท่านั้น จากการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนของประชากรในตลาดพบว่า ประชากรส่วนมากมีความสนใจในการร่วมตัดสินใจหาข้อตกลงที่เหมาะสมในการอนุรักษ์ ในลักษณะ การสนใจรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาตลาดเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน อันดับสาม คือ การเข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาตลาด อันดับสี่ คือ การมีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ชุมชน และอันดับห้า คือ การสนับสนุนเงินทุนหรืออุปกรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้ว

สรุป คุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นมีความสอดคล้องกับ หลักการประเมินคุณค่าทางการอนุรักษ์ ของ UNESCO ซึ่ง Bernard M. Feilden and Jukka Jokilehto ได้เขียนไว้ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการที่จะอนุรักษ์พื้นที่ไว้เพื่อเป็นมรดกและเพื่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่และประโยชน์ในการพัฒนาเมืองและอีกหลายๆ ด้านต่อไป ทั้งนี้ความสำคัญหรือคุณสมบัติที่กล่าวมายังถือได้ว่าเป็นจุดเด่นภายในพื้นที่ทั้งทางด้านสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สังคมและเศรษฐกิจของตลาดเก่าอย่างลงตัว

6.2.2 วิเคราะห์นโยบาย แผนงานและโครงการที่ช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมในชุมชน

การวิเคราะห์จะกล่าวถึง แผนหรือนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา คือ หน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก และหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ ที่เกี่ยวกับลักษณะการจัดการเมืองประวัติศาสตร์อันส่งผลให้เกิดการรักษาความแท้ ความสมบูรณ์และความต่อเนื่องของมรดกที่เนื่องมาจากการให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คือ

- 1) การจัดงานโครงการมหรหรรษาอาหารอร่อยดีที่สามชุก พบว่าโครงการดังกล่าวนี้เป็นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางงานช่างอาหารที่มีฝีมือดีให้คงไว้ในตลาดเก่าสามชุกโดยถือว่าการส่งเสริมอาชีพเก่าแก่ในท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการประกอบกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเกิดการสืบทอดงานช่างฝีมือการทำอาหารท้องถิ่นอีกทางหนึ่ง สร้างความต่อเนื่องทางวัฒนธรรมของประชาชนและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และทำให้เป็นที่รู้จักแก่คนภายนอก เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจแก่เจ้าของพื้นที่ด้วย โดยโครงการดังกล่าวได้จัดขึ้นด้วยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน

เช่น กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เทศบาลตำบลสามชุก มูลนิธิชุมชนไท และกลุ่มประชาชนชาวตำบลสามชุก

2) นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปและวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งพบว่าเป็นกิจกรรมและ โครงการที่จัดขึ้นจากหน่วยงานเทศบาลและกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเท่านั้น กิจกรรมดังกล่าวมีอาทิเช่น การจัดงานประเพณีประจำปีในเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ลอยกระทง ไหว้พระจันทร์ งานจิว เป็นต้น เหล่านี้เป็นการสร้างความรู้สึกรักให้ประชาชนรำลึกถึงความเป็น เอกลักษณะทางวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของตนเองให้มากขึ้น และเป็นการให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมานานเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามให้มีความต่อเนื่องไม่ขาดหายไป ทำให้เกิดความสุขสนาน สามัคคี และเกิดความรักความอบอุ่นในระดับครอบครัวและเครือญาติรวมทั้งชุมชนเดียวกันด้วย

3) โครงการจัดกิจกรรมทำความสะอาดเก่าร้อยปีร่วมกัน ซึ่งเป็น โครงการของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกจัดทำร่วมกับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตลาดเก่า ซึ่งนับเป็นแผนงานที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญต่อการรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ตลาดเก่าให้มีความน่าอยู่เพิ่มคุณค่าต่อพื้นที่ เป็นการรักษาความแท้ของสถานที่ตั้งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และรักษาไว้ซึ่งความแท้ของตัวอาคารเก่าที่มีรูปแบบของงานช่างในอดีตอีกทางหนึ่ง และสร้างความรู้สึกรักภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ทำให้คงไว้ซึ่งศิลปกรรมทางโครงสร้างอาคารไว้ให้ประชาชนรุ่นหลังได้ชื่นชมและใช้ศึกษาได้

4) โครงการปรับปรุงบ้านขุนจันจันนารักษ์เป็นพิพิธภัณฑ์แหล่งเรียนรู้และศูนย์ข้อมูลของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ “พิพิธภัณฑ์ตลาดมีชีวิต” ซึ่งเป็นการรักษาความแท้ทั้งในรูปแบบโครงสร้างอาคาร วัสดุ และการรักษาความแท้ในสถานที่ที่สามารถให้เรียนรู้ความเป็นมาในอดีตได้เป็นอย่างดีสืบสร้างความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ เป็นการให้ความสำคัญต่อความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่ดีอีกหนทางหนึ่ง และยังคงสร้างความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นและสร้างความสามัคคีในท้องถิ่นด้วย โดยโครงการดังกล่าวเป็นงานที่คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกร่วมกับมูลนิธิชุมชนไทและนักวิชาการร่วมกันจัดทำขึ้น ซึ่งในปัจจุบันสำเร็จแล้ว

5) โครงการปรับปรุงอาคารไม้เก่าบริเวณซอย 1 และซอย 2 ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงและสวยงามในเชิงอนุรักษ์ เป็นโครงการและแผนงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกที่จัดทำขึ้น ซึ่งถือเป็นการให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของพื้นที่ให้คงไว้ได้อย่างดีเป็นการรักษาความแท้ทางงานช่างทางงานโครงสร้างก่อสร้าง และแบบอาคาร รวมถึงเป็นการรักษาความแท้ด้านวัสดุของอาคารไว้ได้อย่างได้ผลดี ทำให้สามารถมองเห็นความแตกต่างทางศิลปะการก่อสร้างจากยุคต่อยุคได้ เป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้แก่คนรุ่นหลังได้ และการรักษาสภาพ

โครงสร้างอาคารให้คงเดิมยังช่วยสร้างความรู้สึกรักของความรักแก่ การเป็นชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะที่มีเสน่ห์แห่งเอกลักษณ์ที่ปัจจุบันหาได้ยากแล้วให้ภาคภูมิใจแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชน และเป็นการรักษาปฏิสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นไว้ให้คงอย่างเดิม

6) โครงการจัดทำประวัติศาสตร์เมือง นำเสนอภาพเก่าเล่าขาน โดยผู้สูงอายุในชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลายเป็นการให้ความสำคัญต่อความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในชุมชนให้คนรุ่นหลังและคนภายนอกพื้นที่ที่มาเยือน ได้รู้จักมากขึ้น และสร้างความรู้ความสนใจให้แก่ชุมชนและบุคคลทั่วไปรวมถึงสร้างความภาคภูมิใจแก่คนในพื้นที่ ที่ได้จากการทราบที่มาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ขึ้นจนถึงปัจจุบัน เกิดการเชื่อมต่อประวัติศาสตร์ระหว่างคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ได้อย่างดี ตลอดจนจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว โดยแสดงจุดที่มีความน่าสนใจในชุมชนเพื่อนำเสนอคุณค่าทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชนแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าชม และอีกทั้งเป็นการช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่เจ้าของบ้านหรือเจ้าของกิจการงานช่างที่อยู่ในแผนที่ท่องเที่ยวอันจะเป็นแรงกำลังใจให้มีการเก็บรักษาสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป ซึ่งโครงการดังกล่าวจัดทำโดยฝ่ายคณะกรรมการพัฒนาตลาด ส่วนหน่วยงานเทศบาลหรือหน่วยงานอื่นๆ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด

7) จัดตั้งกองทุนอนุรักษ์โดยได้รับการบริจาคจากชุมชนและภาคเอกชน ซึ่งเป็นโครงการของคณะกรรมการพัฒนาตลาดได้ริเริ่มและจัดทำขึ้น เพื่อให้มีเงินทุนในการดูแลพิพิธภัณฑสถานชุมชนและเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อไป

สรุปการวิเคราะห์ ลักษณะคุณค่าของเมืองที่มีต่อผู้มาเยือนและผู้อาศัย ใน 3 ประเด็น ใน Herbert Stovel ที่ว่า ลักษณะการจัดการเมืองประวัติศาสตร์ที่ดีจะต้องส่งผลให้เกิดการรักษาความแท้ของมรดกที่เนื่องมาจากการให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีการจัดการที่รักษาความสมบูรณ์เกี่ยวกับส่วนประกอบทางคุณค่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน และมีการจัดการลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมในชุมชนให้มีความต่อเนื่องหรือการเชื่อมต่อของประวัติศาสตร์ จากการศึกษาสรุปได้ว่า ชุมชนตลาดเก่าสามชุกเป็นชุมชนที่มีลักษณะทางคุณค่าประวัติศาสตร์ที่ในหลักเกณฑ์ทางการประเมินคุณค่าเมืองทางประวัติศาสตร์ครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นความแท้ ความสมบูรณ์ และความต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีประชาชนส่วนมากของชุมชนเองต้องการอนุรักษ์มรดกทางคุณค่าของเมืองไว้อย่างชัดเจนในผลของการศึกษาความต้องการและการรับรู้ของประชาชน

การบริหารจัดการเมืองในส่วนของเทศบาลยังไม่มีแผนงานที่ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมคุณค่าของมรดกเมืองหรือชุมชน อย่างชัดเจน มีเพียงนโยบายภาพรวมอย่างกว้างๆ เท่านั้น ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในสองสองนโยบายที่ได้จากการวิเคราะห์นั้น นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ชุมชน

ในส่วนของคุณนิชชุมชนไทและหน่วยงานชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี พบว่ายังไม่มีแผนงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่เป็นเพียงหน่วยงานที่สนับสนุนและคอยให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคำแนะนำวิธีการทำงานและคอยให้การอำนวยความสะดวกสำหรับความต้องการส่วนมากของประชาชนเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามสำหรับการบริหารจัดการเมืองในส่วนของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก พบว่ามีนโยบายและแผนงานที่ค่อนข้างชัดเจนในการสร้างคุณค่าของชุมชน จนกระทั่งมีผลงานบางอย่างที่ส่งผลให้ชุมชนมีจุดเด่นและมีคุณค่าเพิ่มขึ้น เช่น การมีบ้านพิพิธภัณฑน์ที่เป็นส่วนรวม และบ้านพิพิธภัณฑน์ที่เป็นร้านและบ้านของสมาชิกในชุมชน รวมถึงการรักษารูปแบบทางโครงสร้างของศิลปะในยุคอดีตให้คงไว้ และมีกิจกรรมอีกมากมายเกิดขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ชุมชน แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นก็ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องของการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โครงการร่วมด้วย

6.3 วิเคราะห์กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อชุมชนประวัติศาสตร์

ในการวิเคราะห์ถึงวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลต่อชุมชนประวัติศาสตร์ซึ่ง ผู้ศึกษาได้ยึดตามหลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์ในเอเชีย ของ ICCROM ซึ่งกล่าวถึงประเด็นของ วิธีการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชนในพื้นที่ วิธีการที่ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และพิจารณาถึงการมีหน่วยงานที่ได้นำคุณค่าทางประวัติศาสตร์เมืองมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนงานและโครงการในการบริหารพัฒนาเมืองด้วย โดยการวิเคราะห์จะนำเสนอในสองประเด็นหลัก คือ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชนและวิธีการหรือโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม ตลอดจนความต้องการของประชาชน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม 2. กิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงหน่วยงานที่บริหารจัดการเมืองโดยการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาใช้เป็น แนวทางในการกำหนดแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการเมือง และตัวอย่างโครงการ

6.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนและโครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวตลาดเก่าสามชุกในการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์ (20.2%)
2. การร่วมงานพิธีการต่างๆและการร่วมจัดกิจกรรมหรืองานประเพณีในชุมชน (17.3%)
3. การเข้าประชุมรับฟังหรือเสนอความคิดเห็นในชุมชน (16%)
4. การตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์ (15.9%)

5. การให้การสนับสนุนด้านการเงินและอุปกรณ์ (14.4%)
6. การร่วมตัดสินใจในฐานะคณะกรรมการในโครงการ(8%)
7. การเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ (5.8%)
8. ไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมใดเลย (2.3%)

ทั้งนี้เมื่อสังเกตว่าในประเด็นของการมีส่วนร่วมในลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการขององค์กรหรือคณะกรรมการชุมชนหรือของรัฐนั้นพบว่าส่วนมากแล้วร้อยละ 66.9 ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการด้วย และเพียงร้อยละ 32.5 เท่านั้นที่มีส่วนเข้าไปเป็นคณะกรรมการต่างๆ และในด้านการรับฟังการสัมมนาเชิงวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ก็พบว่าประชาชนส่วนมากไม่เคยเข้าร่วมรับฟังสัมมนาต่างๆ เลยถึงร้อยละ 75.9 มีเพียงร้อยละ 24.1 เท่านั้นที่เคยเข้าร่วมการสัมมนาเชิงวิชาการด้านการอนุรักษ์ดังกล่าว ซึ่งในสองประเด็นที่กล่าวนี้เป็นลักษณะของระดับการมีส่วนร่วมที่สูงที่สุด คือ อยู่ในระดับที่ 3 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดหรือเป็นขั้นสุดท้ายของระดับการมีส่วนร่วม ซึ่งในชุมชนตลาดเก่าสามชุก พบว่ามีลักษณะการมีส่วนร่วมทุกรูปแบบ ตั้งแต่ระดับแรกจนถึงระดับสูงสุด คือเป็นลักษณะการรับข่าวสารและการเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น และเป็น ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือประชาชนมีอำนาจตัดสินใจ (Citizen Control) เนื่องจากลักษณะของการปกครองภายในชุมชนพบว่า ในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกขึ้นมา ซึ่งมาจากสมาชิกในชุมชน และมีการเลือกสรรคณะกรรมการเพื่อเป็นตัวแทนในการทำงาน มีการร่วมปรึกษาปัญหาในชุมชน และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาโดยทุกคนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นและหาข้อตกลงร่วมกันสามารถตัดสินใจได้เองในชุมชนในการบริหารจัดการชุมชนของตน โดยที่ส่วนรัฐบาลท้องถิ่นเป็นเพียงหน่วยสนับสนุนโครงการเท่านั้น ดังนั้นจึงเข้าประเด็นที่ Arnstein (1995 : 358 - 373) ที่ได้แบ่งลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ลำดับ คือ ขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการจัดการให้มีส่วนร่วมเป็นเพียงการให้ความรู้แก่ประชาชนเท่านั้น ขั้นกลาง กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่มีการตัดสินใจ และขั้นสุดท้าย เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการ

แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นในขณะเดียวกันในชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการและคณะทำงานโดยประชาชนเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนตลาดสามชุก โดยใช้ชื่อกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมที่มาจากภาคประชาชนโดยแท้จริงและมีการทำงานโดยประชาชนในพื้นที่ และสามารถตัดสินใจในการพัฒนาหรือบริหารชุมชนได้เองหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่สนับสนุนนโยบายที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและส่วนรวมเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุด

2) ลักษณะการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับประชาชนในตลาดเก่า

สำหรับการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงาน พบว่าเทศบาลกับกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดเก่าสามชุก มีการจัดประชุมแจ้งข่าวสารทางราชการให้ทราบ และการจัดงานประเพณีประจำปีร่วมกันและร่วมกันจัดงาน มหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก ส่วนหน่วยงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีในฐานะที่เป็นเจ้าของที่ดินในตลาดเก่าบางส่วน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงและหาข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาตลาดเก่าให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในตลาด ส่วน มูลนิธิชุมชนไทและกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์ นั้น มีส่วนร่วมในเชิงการให้ความช่วยเหลือแนะนำวิธีการในการทำงาน และช่วยส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนให้มีลักษณะการเกิดปฏิสัมพันธ์ทางการมีส่วนร่วมให้ประชาชนมากขึ้น และสนับสนุนเงินทุนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น

3) โครงการที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม

นอกจากลักษณะของการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่ต้องร่วมมือกันทำงานหรือร่วมกันบริหารจัดการชุมชนร่วมกันแล้วในการบริหารจัดการหรือพัฒนาชุมชนในสามชุกยังมีกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ อีกหลายอย่างที่มีส่วนในการช่วยส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในตลาดเก่ายังมีกิจกรรมหรือโครงการที่มีลักษณะของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน ซึ่งลักษณะโครงการหรือกิจกรรมดังกล่าวมีดังนี้

- การจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการและคณะทำงาน โดยประชาชนเพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนตลาดสามชุก โดยใช้ชื่อกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก โดยได้เริ่มจัดตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2545

- การจัดงานประเพณีในเทศกาลประจำปีต่างๆ ด้วยการร่วมมือกันของหน่วยงานเทศบาล กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และประชาชน โดยมีหน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก และอำเภอสามชุก มีส่วนร่วมกับประชาชนในการให้ความช่วยเหลือด้านการบริการความสะดวกสบายแก่ประชาชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน และร่วมเป็นเจ้าของในการจัดงานประเพณีประจำปีต่างๆ ในพื้นที่ตำบลสามชุก

- โครงการจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุกในปี พ.ศ. 2547 ที่ร่วมมือกันในหลายภาคส่วนหน่วยงาน เช่น คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก เทศบาลสามชุก มูลนิธิชุมชนไท และประชาชนในตำบลสามชุก ภาคเอกชน ร้านค้าต่างๆ

- การจัดตั้งกลุ่มป้องกันอัคคีภัยในชุมชน โดยการริเริ่มและบริหารงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ให้มีอาสาสมัครป้องกันภัยในชุมชนเกิดขึ้น

- โครงการอบรมและสร้างมักคฺเทศน้อย (พ.ศ. 2547) ให้รู้จักความเป็นมาและความสำคัญของประวัติศาสตร์ชุมชนรวมถึงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นของคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกได้จัดทำขึ้น

- การจัดให้มีการศึกษาดูงานแก่ประชาชนท้องถิ่น โดยเป็นการร่วมมือกับหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไท และ โรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลสามชุก เพื่อที่จะเปิด โอกาสให้ประชาชน ได้เพิ่มพูนความรู้ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและชุมชน

- โครงการเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการธนาคารขยะ โครงการผ้าป่าไร้ขีด (จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2547) ซึ่งเป็นโครงการจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนได้ ซึ่งเป็นของหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไทจัดขึ้น โดยร่วมกับเทศบาลสามชุก กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และประชาชนในตลาดเก่าสามชุก จนกระทั่งโรงเรียนในเขตเทศบาลสามชุกร่วมกันจัด เพื่อปลูกจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุด

- การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและจัดประชุมชี้แจงการทำงานให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวพบได้ทั้งในหน่วยงานของเทศบาลและกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ตลอดจนมูลนิธิชุมชนไท และสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีที่จัดทำขึ้น ส่วนกระบวนการปรึกษาหารือ การเสนอแนะและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น พบว่ามีเพียงหน่วยงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเท่านั้นที่จัดทำขึ้น ส่วนหน่วยงานเทศบาลสามชุก และหน่วยงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี ไม่มีกิจกรรมดังกล่าวเลย

ในส่วนของการศึกษาความต้องการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนร่วมกับหน่วยงานของรัฐ พบว่า ร้อยละ 88.0 ซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนมาก มีความต้องการในการร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนหรือการรับฟังรับรู้และแสดงความคิดเห็นในแผนงาน โครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐหรือเทศบาล มีเพียงร้อยละ 10.8 เท่านั้น ที่ไม่ต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นใดๆ และความต้องการดังกล่าวนี้ยังสัมพันธ์กันในทางสถิติกับปัจจัยต่างๆ คือ ความต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนหรือการรับฟังรับรู้และแสดงความคิดเห็นในแผนงาน โครงการต่างๆ สัมพันธ์กับ เพศ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการอยู่อาศัย และอาชีพหลัก ซึ่งพบว่าเพศชายจะต้องการเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาชุมชนมากกว่าเพศหญิง และครอบครัวที่มีสมาชิก 2 – 4 คนขึ้นไป จะให้ความสำคัญและอยากเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในแผนงาน โครงการต่างๆ มากกว่าและผู้ที่มิระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนของความต้องการเข้าร่วมมากขึ้น ส่วนอาชีพที่ต้องการเข้าร่วมมากคือ อาชีพค้าขาย และช่างฝีมือ ซึ่งเป็นอาชีพที่ดั้งเดิมของพื้นที่ จึงถือได้

ว่าเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มาตั้งแต่ดั้งเดิมเห็นความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง

สำหรับความต้องการของประชาชนในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่นหรือเทศบาลนั้น พบว่าประชาชนส่วนมากมีความต้องการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการการทำงานในส่วนของเทศบาลหรือรัฐบาลท้องถิ่นถึงร้อยละ 75.3 และร้อยละ 22.9 เท่านั้นที่ไม่มีความสนใจเข้าร่วมดังกล่าว และมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ อาชีพหลักซึ่งส่วนมากจะเป็นอาชีพรับจ้างและอาชีพค้าขายเนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่โดยตรง

4) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเชิงอนุรักษ์ของตลาดเก่าสามชุก

สรุปปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเชิงอนุรักษ์ของตลาดเก่าสามชุกแยกตามลักษณะการมีส่วนร่วม มีดังนี้

4.1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์ มีปัจจัยที่สัมพันธ์กับการได้รับรู้ คือ

- จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จากความสัมพันธ์พบว่า ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิก 2 – 4 คนจะมีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่า รองลงมาคือครอบครัวอยู่อาศัยตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีโอกาสการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในชุมชนมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่คนเดียว

- อาชีพหลักของประชาชนในตลาดที่เป็นอาชีพช่างฝีมือ และอาชีพรับจ้างหรือทำงานเป็นพนักงานหรือบริการภาคเอกชน จะมีการรับรู้ข่าวสารการอนุรักษ์มากกว่า รองลงมาคือกลุ่มที่มีอาชีพค้าขาย เนื่องจากต้องติดตามข่าวสารและผลงานการอนุรักษ์ซึ่งมีผลต่อการประกอบอาชีพของตนโดยตรง

จากผลของความสัมพันธ์ดังกล่าวมาทำให้พบว่าชุมชนตลาดเก่าสามชุกมีโอกาสที่ดีในส่วนของการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มาจากประชาชนที่มีขนาดครัวเรือนตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ และกลุ่มคนที่มีอาชีพทางด้านงานช่างฝีมือตลอดจนอาชีพรับจ้างภาคเอกชน และตามด้วยอาชีพค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพของชาวตลาดเก่ามานาน และอาศัยอยู่ในชุมชนโดยแท้จริง มีอาชีพที่สืบทอดมาแต่รุ่นพ่อแม่ จึงสนใจและได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาถือเป็นจุดที่ดีของชุมชน

สำหรับข้อจำกัดในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของชาวตลาดเก่าสามชุกนั้น เมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ต่อการรับรู้แล้ว พบว่าควรแก้ไขหรือสร้างโอกาสให้ ประชาชนที่มีอาชีพอื่นๆ ได้มีโอกาสหรือสนใจในการรับข่าวสารด้านการอนุรักษ์มากขึ้น

4.2) การเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในชุมชน มีปัจจัยที่สัมพันธ์กันคือ

- ลักษณะการอาศัยและความสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนที่

มีลักษณะการอยู่อาศัยแบบครอบครัวจะมีการเข้าร่วมรับฟังและเข้าประชุมชุมชนมากกว่า ด้วยสัดส่วน ร้อยละ 71.8 ส่วนครัวเรือนที่ไม่เคยเข้าร่วมในการประชุมเสนอความคิดเห็นนี้มีเพียง ร้อยละ 28.2 ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากบุคคลที่อยู่อาศัยแบบครอบครัวนั้นมีการพักอาศัยในชุมชนอยู่ประจำ จึงค่อนข้างสนใจในการเข้าร่วมพัฒนาชุมชนมากกว่า

- ช่วงอายุ จากความสัมพันธ์พบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นนั้นจะเป็นกลุ่มประชาชนที่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปีมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี และ อายุ 60 ปี ขึ้นไป ตามลำดับ จะเห็นว่ากลุ่มที่ให้ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะมีอายุตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงของวัยทำงานและวันสูงอายุของประชาชน จึงได้ข้อคิดว่าประชาชนในตลาดเก่าสามชุกที่มีอายุตั้งแต่วัยกลางคนหรือวัยทำงานขึ้นไป จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนแบบการมีส่วนร่วมมากกว่าวัยอื่น

- การศึกษา จากความสัมพันธ์พบว่า พบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส และปริญญาตรีหรือสูงกว่า จะมีการเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นมากกว่า (ร้อยละ 93.3) รองลงมาจะเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา (ร้อยละ 78.6) ซึ่งอาจเป็นข้อสังเกตได้ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีผลให้เกิดความต้องการและสนใจในปัญหาในชุมชนมากขึ้นหรือมีผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองเพิ่มขึ้น เมื่อได้เปรียบเทียบสัดส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าว

จากผลของความสัมพันธ์กับปัจจัยในข้างต้นทำให้พบ โอกาสในการเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น คือ ประชาชนที่อาศัยในชุมชนแบบครอบครัวมีการเข้าร่วมมาก ทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีมากในชุมชน กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 31 ปี ขึ้นไปซึ่งเป็นวัยกลางคนขึ้นไป มีความสนใจเข้าร่วมประชุมมากกว่าวัยรุ่น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีมากในชุมชน และประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงมีการเข้าร่วมด้านนี้มากกว่าระดับการศึกษาต่ำ จากประชากรสองกลุ่มแรกแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเสนอความคิดเห็นในชุมชนดี ส่วนของข้อจำกัด คือการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมยังคงเป็นกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาสูงมากกว่าการศึกษาต่ำ โดยที่ประชากรที่มีการศึกษาต่ำยังเป็นกลุ่มที่มีมากในชุมชน ดังนั้นควรที่จะพัฒนาให้กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอความคิดเห็นในที่ประชุมให้มากขึ้น

4.3) การเข้าร่วมในการตัดสินใจโดยการเป็นคณะกรรมการชุมชน

- สถานภาพในครัวเรือน พบว่าผู้ที่มีสถานภาพเป็นบุตรจะมีการเข้าร่วมในการตัดสินใจโดยการเข้าไปเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาชุมชนมากที่สุด โดยมีสัดส่วนถึง ร้อยละ 50 รองลงมาคือ ผู้ที่มีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 32.7

- เพศ จากผลของความสัมพันธ์พบว่าสัดส่วนของการเข้ามามีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจในฐานะกรรมการนั้นจะเป็นประประชาชนเพศ ชายมากกว่า เพศหญิง ด้วยสัดส่วน ร้อยละ 47.1 ต่อ 17.5 จะเห็นว่าความสนใจหรือโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของเพศหญิงยังมี น้อยกว่ามาก และทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นทั้งเพศชายหรือหญิงต่างก็ยังมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว นี้ในสัดส่วนที่น้อยกว่าที่ไม่เคยเข้าร่วม ดังนั้นจึงควรนำข้อนี้ไปพิจารณาเพื่อหาทางแก้ไขหรือ พัฒนาประชากรทั้งสองเพศให้มีสัดส่วนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีสัดส่วนที่ ใกล้เคียงกัน

- การศึกษาพบว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับ ปวส. ขึ้นไปจะมีสัดส่วนการเข้าร่วม มากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมต้น (ร้อยละ 50) จะเห็นว่า การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวการศึกษาในระดับสูงขึ้นไปจะมีผลให้เข้าร่วมมากกว่า ดังนั้นในการ ที่จะพัฒนาให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจในการเข้าไปเป็นคณะกรรมการ เพื่อพัฒนาชุมชนนั้นควรพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพราะหมายถึงการ สร้างความรู้ให้ประชาชนและการสร้างความมั่นใจในสถานภาพทางบุคคลากร

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน คือช่วงเวลาการอยู่อาศัยตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไปจะมี ส่วนร่วมในการได้เข้าร่วมในการตัดสินใจโดยการเป็นคณะกรรมการชุมชนมากกว่า ซึ่งอาจเป็น เพราะมีระยะเวลาในการเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนเป็นเวลานานจึงมีโอกาสเข้าร่วมมากขึ้น สนใจ ปัญหาของชุมชนมากขึ้น

สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ทราบว่าชุมชนตลาดเก่าสามชุกมี โอกาสที่ดี คือ การเข้าร่วมส่วนมากเป็นผู้ที่มีสถานภาพบุตร ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ และมี ระดับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีระยะเวลาในการอยู่อาศัยมานาน จึงถือได้ว่ากลุ่มคนที่อยู่อาศัยใน ชุมชนอย่างแท้จริงมีความสนใจในการบริหารจัดการชุมชนแบบการมีส่วนร่วมในระดับสูงขึ้นไป ใน ส่วนของข้อจำกัด คือ การเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมในระดับสูงยังคงเป็น โอกาสของผู้ที่มีการศึกษาสูง และส่วนมากเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งในการพัฒนาชุมชน จำเป็นต้องได้รับความคิดเห็นของกลุ่มคนหลากหลายลักษณะ ที่กล่าวมาอาจทำให้มีข้อจำกัดในการ มองเห็นปัญหาบางอย่างที่อาจจะไม่เข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของของประชาชนบางส่วนของ ชุมชนอย่างทั่วถึง ดังนั้นจึงควรแก้ไขข้อจำกัดส่วนนี้ให้ลดลง หรือสร้างโอกาสให้กับกลุ่ม ประชาชนในหลากหลายลักษณะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนให้มากขึ้น

4.4) การตอบแบบสอบถามหรือการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มที่มีระยะเวลาการเข้ามาอยู่ อาศัยในชุมชน ในช่วง 21 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในรูปแบบการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ มากสุด (ร้อยละ 84.4) รองลงมาคือช่วงเวลา 41 – 60 ปี (ร้อยละ 78.5) จะสังเกตเห็นว่าช่วงเวลาการ

อยู่อาศัยที่นานมีผลให้มีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมากกว่า เพราะมีประสบการณ์และทราบเรื่องราวของชุมชนมากกว่าผู้ที่เพิ่งมาอยู่ใหม่นั้นเอง

- ช่วงอายุ พบว่าส่วนมาก ผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นประชากรที่มีช่วงอายุ ตั้งแต่ 31 ปี ขึ้นไป ซึ่งมากที่สุดคือกลุ่มที่มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 91.7) รองลงมาคือกลุ่มที่มีช่วงอายุ 51 – 60 ปี (ร้อยละ 82.3) และ ร้อยละ 53.8 คือ กลุ่มที่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปี ตามลำดับ จะเห็นว่าผู้ที่เคยตอบแบบสอบถามหรือผู้ที่ให้สัมภาษณ์นั้นจะเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่หรือกลางคนแล้วมากกว่า ซึ่งนับว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ดีของการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน เพราะเนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้มีวุฒิภาวะมากแล้วและมีประสบการณ์และวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาข้อมูลบางอย่างเพื่อการพัฒนาชุมชนเมืองนั้นจำเป็นที่จะต้องได้รับความคิดเห็นจากประชาชนหลากหลายกลุ่ม หลายวัย ดังนั้นข้อบกพร่องของการมีส่วนร่วมในด้านดังกล่าวนี้จึงมีอยู่ ควรที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงให้กลุ่มประชากรในวัยหนุ่มสาว และวัยอื่นๆ ได้เข้าร่วมมากขึ้น

- อาชีพหลัก จากการศึกษาพบว่า อาชีพค้าขายซึ่งเป็นอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในตลาดจะให้ความสำคัญและมีการร่วมตอบแบบสอบถามหรือให้สัมภาษณ์มากที่สุด (ร้อยละ 75.8) รองลงมาคือ อาชีพทำงานช่างฝีมือ (ร้อยละ 66.7) สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็อาจเนื่องมาจากอาชีพทั้งสองดังกล่าวเป็นอาชีพที่ต้องทำงานที่บ้านไม่ได้ออกไปไหนจึงทำให้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในรูปแบบดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น และเป็นกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการโดยตรงด้วยจึงมีความสนใจในการมีส่วนร่วมมากกว่า

สรุปความสัมพันธ์พบว่า โอกาส คือ ประชากรที่มีส่วนร่วมในรูปแบบนี้มีอายุตั้งแต่วัยกลางคนขึ้นไปและมีช่วงเวลากการอยู่อาศัยนานกว่า 21 ปี ซึ่งเป็นผลดีต่อการรับข้อมูลที่ประชากรวัยดังกล่าวได้มีโอกาสให้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็นในการพัฒนาชุมชน เพราะผู้ที่อยู่อาศัยมานานและมีอายุมากแล้วย่อมมองเห็นปัญหาและทราบข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนของตนมากกว่าผู้ที่เพิ่งเข้ามาอยู่ใหม่ นอกจากนี้ผู้ที่เคยตอบแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ยังเป็นกลุ่มประชากรที่มีอาชีพ ค้าขาย และช่างฝีมือ ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่และดั้งเดิมในพื้นที่ ทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่มากที่สุด ดังนั้นจึงถือว่าเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนที่ประชากรกลุ่มนี้ได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว สำหรับในส่วนของข้อจำกัด คือ การมีส่วนร่วมในลักษณะตอบแบบสอบถามยังไม่ทั่วถึงไปยังกลุ่มประชากรที่เป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเมือง และยังไม่ได้รับความร่วมมือหรือยังไม่ทั่วถึงไปยังกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการค้าและงานช่างในชุมชน และรวมถึงกลุ่มที่เพิ่งเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนในระยะเวลาน้อยกว่า 21 ปี ซึ่งกลุ่มประชากรเหล่านี้ก็ถือว่ายังมีความสำคัญต่อการพัฒนาเมืองเช่นกัน

4.5) การเข้ารับอบรมหรือสัมมนาเชิงวิชาการต่างๆ

- การศึกษา จากผลความสัมพันธ์พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ระดับมัธยมต้นขึ้นไป ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าอบรมสัมมนา มากกว่า ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนของผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับ ปว.ส. ขึ้นไปมีสัดส่วนมากที่สุด (ร้อยละ 53.3) รองลงมาคือกลุ่มที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมต้นและ มัธยมปลาย ตามลำดับ มีข้อสังเกตว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้โอกาสการเข้าร่วมในลักษณะการอบรมหรือสัมมนามีมากขึ้น ดังนั้นระดับการศึกษาของประชาชนจึงค่อนข้างสำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

สรุปความสัมพันธ์ทำให้ทราบว่าโอกาสและข้อจำกัด คือ ประชาชนมีการเข้าร่วมอบรมสัมมนาเชิงวิชาการในกลุ่มที่มีระดับการศึกษา ตั้งแต่ ปว.ส.ขึ้นไป และในขณะเดียวกันประชาชนส่วนมากไม่ได้มีโอกาสด้านนี้มากนัก ซึ่งเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาที่ต่ำ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดของชุมชน ดังนั้นการที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมด้านนี้ให้มากขึ้นควรเปิดโอกาสด้านสังคมให้กลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากเข้าร่วมอบรมสัมมนาเชิงวิชาการให้มากขึ้น การพัฒนาหรือการบริหารจัดการชุมชนให้ประสบความสำเร็จจะได้มีมากขึ้น

4.6) การให้การสนับสนุนเงินช่วยเหลือหรือบริจาคอุปกรณ์ต่างๆ แก่สาธารณะ

- การศึกษา จากผลของความสัมพันธ์พบว่าประชาชนในตลาดเก่าสามชุกที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ปว.ส.ขึ้นไป จะมีการเข้าร่วมในการให้เงินสนับสนุนหรือบริจาคอุปกรณ์ในการส่วนรวมมากกว่ากลุ่มอื่น (ร้อยละ 86.7) รองลงมาคือผู้ที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย แต่สำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียนหนังสือกลับมีสัดส่วนในการสนับสนุนด้านอุปกรณ์และเงินทุนน้อยสุด ดังนั้นจึงอาจทำนายได้ว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีแนวโน้มให้กลุ่มคนให้ความช่วยเหลือสังคมมากขึ้น

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน คือช่วงระยะเวลาการอยู่อาศัยตั้งแต่ 21 – 40 ปี จะมีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ แก่สาธารณะประโยชน์ มากที่สุด รองลงมาคือช่วงระยะเวลาการอยู่อาศัย 41 – 60 ปี และอันดับสาม คือ ระยะเวลา 1 – 20 ปี ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มที่มีการสนับสนุนทางด้านดังกล่าวนี้ส่วนมากจะมีระยะเวลาการอยู่อาศัยที่นาน ดังนั้นหากจะพัฒนาโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นนี้ให้มากขึ้นจึงควรมุ่งไปที่กลุ่มที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยที่น้อยกว่า

- ช่วงอายุ ก็เช่นกัน ส่วนมากได้ เคยให้การสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์ แก่สาธารณะประโยชน์ มากที่สุด คือ ช่วงอายุ 31 ปีขึ้นไป ซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดคือช่วงอายุ 41 – 50 ปี รองลงมา คือ 51 – 60 ปี และ 31 – 40 ปี ตามลำดับ ซึ่งเป็นช่วงของวัยทำงานและวัยกลางคน จนถึงวัยแก่ ของประชาชนในตลาดเก่า แต่ก็ยังเป็นวัยที่ค่อนข้างจะมีครอบครัวและมีรายได้

แล้ว จึงทำให้มีโอกาสนในการเข้าร่วมสนับสนุนดังกล่าวมากกว่า และประชากรในพื้นที่เองส่วนมากก็มีอายุในช่วงดังกล่าวนี้มากกว่าด้วย

สรุปความสัมพันธ์ทำให้ทราบว่าโอกาสและข้อจำกัดที่พบคือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง และกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่วัยกลางคนขึ้นไป และรวมทั้งผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนมานานกว่า 21 ปี มีแนวโน้มในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมด้านนี้มากกว่า เนื่องจากเป็นวัยที่มีครอบครัว มีรายได้ จึงมีโอกาสนับสนุนเงินทุนและอุปกรณ์แก่สาธารณชนได้ ส่วนกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจในโครงการต่างๆ จึงไม่ได้สนับสนุน ดังนั้นการส่งเสริมด้านนี้จึงควรมุ่งไปที่กลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำ และมีช่วงอายุในวัยรุ่นมากขึ้น เพื่อความเข้าใจที่ดีขึ้นและให้เกิดความต้องการมีส่วนร่วมมากขึ้น

4.7) การเข้าร่วมงานพิธีการต่างๆ งานประเพณีหรือกิจกรรมที่มีในชุมชน

- ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน พบว่าประชากรที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในช่วง 21 ปี ขึ้นไป จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือร่วมงานประเพณีต่างๆ ในชุมชนมากกว่า ซึ่งก็อาจจะเนื่องมาจากการมีระดับการปฏิสัมพันธ์ที่มากขึ้น หรือมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของชุมชนมากขึ้น

- ช่วงอายุ ส่วนมากกลุ่มที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมและงานประเพณีของชุมชนมากที่สุด คือกลุ่มที่มีช่วงอายุมากแล้ว เช่นอันดับหนึ่งคือ กลุ่มที่มีอายุ 51 – 60 ปี รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปี ซึ่งเป็นวัยกลางคนถึงวัยแก่ ดังนั้นการที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าวให้มีความหลากหลายของวัยมากขึ้นจึงมีความจำเป็นและน่าจะพิจารณาในกรณีของชุมชนตลาดเก่าสามชุก

- การศึกษา พบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมากกว่า เหมือนเช่นเดียวกับลักษณะการมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้นจึงควรพัฒนาการศึกษาของประชาชนจึงจะประสบความสำเร็จ

สรุปจากความสัมพันธ์ พบข้อจำกัดของลักษณะประชากรที่มีระยะเวลาการอยู่อาศัยน้อยและมีอายุน้อยจนถึงวัยกลางคน ตลอดจนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำ มีการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมในสัดส่วนที่น้อย ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มอาศัยในชุมชนมานาน มีอายุมากแล้ว และมีการศึกษาสูง จะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า เนื่องจากความคุ้นเคยและมีระดับปฏิสัมพันธ์ที่สูง ดังนั้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้จึงควรมุ่งที่กลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่ำ มีอายุน้อย และมีช่วงระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชนที่น้อยให้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมให้มากขึ้น

สำหรับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนชาวสามชุกนั้น ส่วนมากจะได้รับข่าวสารจากเพื่อนบ้าน จากการประชุมประชาชนหรือจดหมายเวียน จากข่าววิทยุ จากการประกาศและจากหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ ซึ่งส่วนมากก็ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง ซึ่งข่าวจากสื่อต่างๆ มาจากหน่วยงานคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก และหน่วยงานเทศบาลสามชุก จึงถือว่าชุมชนมีโอกาที่ดีในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานบริหารชุมชน แม้ว่าโอกาสในการเข้าร่วมในการตัดสินใจในโครงการพัฒนาต่างๆ ของประชาชนจะอยู่ในระดับต่ำ

นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในตลาดในรูปแบบต่างๆ แล้ว ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ของประชาชนในชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพบว่าประชาชนทั้งที่อยู่ในพื้นที่ตลาดเก่าและอยู่รอบนอกตลาดต่างก็รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ตลาด ซึ่งคิดเป็นร้อยละรวมกัน ถึง 89.2 และมีลักษณะการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เรียงลำดับดังตารางที่แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ดังนี้

ตารางที่ 6.2 แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ของประชาชน

หมายเหตุ

ประเภทสื่อของเทศบาลที่ใช้ประชาสัมพันธ์	ประชาชนในชุมชนตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยในตำบลสามชุก (%)
1. การประกาศเสียงตามสาย	52.31	39.89
2. จดหมาย/หนังสือเวียน	20.64	9.38
3. การประชุมชุมชน	11.03	14.7
4. วิทยุชุมชน	6.79	18.93
5. แผ่นพับ	6.05	4.05
6. การติดประกาศ	3.2	6.25
7. ไม่ตอบ	0	6.8

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยเครื่องมือแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2548

นอกจากนี้ในส่วนของการมีส่วนร่วมในอันดับต้นๆ ที่มีมีการกล่าวถึงการให้ข้อมูลข่าวสารหรือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรทางชุมชนนั้น ในส่วนของหน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก และกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดเองได้มีการจัดทำสื่อเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร พบว่าสื่อของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะดังนี้

- การจัดทำสื่อเพื่อการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบของหน่วยงานเทศบาลตำบลสามชุก ในปัจจุบันมีรูปแบบ คือ การประกาศเสียงตามสาย การทำจดหมายเวียนถึงสมาชิกชุมชน การจัดประชุมชี้แจงข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุท้องถิ่น ซึ่งผลของการศึกษา พบว่าเทศบาลสามชุกมีสื่อเผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ดังที่ประชาชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ได้ให้ข้อมูลมาตามลำดับดังนี้

อันดับที่ 1 พบมากที่สุด คือ การประกาศเสียงตามสาย

อันดับที่ 2 การทำจดหมายเวียน

อันดับที่ 3 การเชิญประชุมหรือการประชุมชุมชน

อันดับที่ 4 การกระจายข่าวทางวิทยุชุมชน

อันดับที่ 6 การทำแผ่นพับแจกจ่าย

อันดับที่ 7 การติดประกาศ

- การจัดทำสื่อเพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาด จากการศึกษาพบว่าสื่อที่จัดทำขึ้นดัง เช่น การจัดทำแผ่นพับเอกสารความรู้และแนะนำชุมชน การทำจดหมายเวียนแจ้งข่าว การเชิญประชุมชุมชน การประกาศข่าวทางวิทยุชุมชน การติดประกาศ การทำสื่อวีดีโอ และซีดี ความรู้เกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดเก่าสามชุก ทั้งนี้การจัดทำสื่อดังกล่าวมางบประมาณบางส่วนได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนโครงการอนุรักษ์ตลาดเก่าด้วย

สำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี ที่มีสถานภาพอยู่ในฐานะเจ้าของที่ดินในบางส่วนของตลาดเก่า มีสื่อที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในพื้นที่ โดยการจัดประชุมชุมชนในการชี้แจงข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานและชุมชน

6.3.2) กิจกรรมหรือโครงการที่ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเอง และการวิเคราะห์ถึงหน่วยงานที่บริหารจัดการเมืองโดยการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์มาใช้เป็น แนวทางในการกำหนดแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการเมือง และตัวอย่างโครงการ

จากการศึกษาแผนงานของเทศบาล กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก มูลนิธิชุมชนไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ตลาดเก่าสามชุก และศึกษาจากการสัมภาษณ์บุคลากรของแต่ละหน่วยงาน พบว่ามีโครงการและแผนงานที่ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองให้กับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมแยกตามประเภทของงานดังนี้

1. กิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการให้ความรู้แก่ประชาชน เยาวชน และบุคคลทั่วไป คือ

- โครงการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์และป้ายบอกสถานที่ที่มีความสำคัญในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นงานของเทศบาลสามชุก ที่ชุมชนตลาดเก่าสามชุกมีผลพลอยได้จากโครงการนี้ด้วย นอกจากนี้

- โครงการจัดทำประวัติศาสตร์เมือง นำเสนอความเป็นมาของประวัติศาสตร์โดยภาพถ่ายจากอดีตจนถึงปัจจุบันและการบอกเล่าของผู้สูงอายุในชุมชน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลายและสร้างความรู้ความสนใจให้แก่คนในชุมชนและบุคคลทั่วไป เช่น การศึกษาดูงาน พิพิธภัณฑ์ ชุมชน เพื่อสร้างแนวคิดและประสบการณ์ในการทำงานให้ประชาชน การสร้างมัลติมีเดียเป็นต้น ซึ่งโครงการที่กล่าวมานี้เป็นส่วนหนึ่งในงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกได้จัดทำขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อสาธารณะและรู้จักนำทรัพยากรที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมมาใช้พัฒนาชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน อันเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

2. กิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพยากรชุมชนมาส่งเสริมเศรษฐกิจ

- โครงการจัดทำพิพิธภัณฑ์บ้านขุนจางค์แสดงความเป็นมาทาง ประวัติศาสตร์ จัดให้บ้านเก่าและการค้าขายเก่าๆ ที่ประกอบการอยู่จนถึงปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์ทางวิถีชีวิตสร้างการใช้จ่ายให้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวของคนภายนอก โดยโครงการนี้เป็นการทำงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดและมีมูลนิธิชุมชนไทเข้ามาร่วมจัดทำด้วย

- จัดตั้งกองทุนอนุรักษ์โดยได้รับการบริจาคจากชุมชนและภาคเอกชนและจัดระดมทุนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ จำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ฯลฯ เป็นโครงการที่กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกจัดตั้งขึ้น และมีประชาชนบางกลุ่มรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการออมและสร้างรายได้จากการทำงานกลุ่มร่วมกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าลักษณะการรวมกลุ่มดังกล่าวนี้เป็นการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์อย่างหนึ่ง เนื่องจากจุดกำเนิดและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งมาจากความเป็นองค์กรอิสระของบุคคลซึ่งรวมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อสนองความต้องการและจุดมุ่งหมาย ร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม โดยการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกันและควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย อยู่บนฐานค่านิยมของการพึ่งพา และรับผิดชอบตนเอง มีความเสมอภาค เทียงธรรม และความสามัคคี สมาชิก รับผิดชอบต่อสังคม ดังที่อ้างใน (www.sav.co-op.chula.ac.th/hand.html online 09/09/2005 11:45 AM.) โดยการจัดตั้งกองทุนและการรวมกลุ่มของประชาชนที่ตลาดเก่าสามชุกนี้ถือเป็นการรวมกลุ่มสหกรณ์ในรูปแบบ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์ธุรกิจการชาย

จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์พบว่าหน่วยงานที่ให้ความสนใจส่งเสริมและจัดตั้งโครงการดังกล่าวนี้มีเพียง กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเท่านั้น คือทราบและสนใจถึงการจัดตั้งกลุ่มทางอาชีพในชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์เช่นกลุ่มออมทรัพย์ โดยการรวมตัวกันของชาวบ้านทั้งทุนและแรงงานเพื่อทำงานเกี่ยวกับการผลิตสินค้า

ของฝากขายแก่นักท่องเที่ยวและมีการแบ่งผลกำไรกันในปลายปี และเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้มีเงินสำรองเพื่อเรียกใช้ในสภาวะฉุกเฉินได้ และได้ช่วยจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของกลุ่ม นอกจากนี้ยังมีแผนงานหรือโครงการที่สร้างความร่วมมือในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ทางคณะกรรมการฯ ได้จัดให้บ้านของชาวบ้านชุมชนเป็นพิพิธภัณฑ์ทางวิถีชีวิตไปในตัวโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรเลย และได้มีการส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และสนับสนุนการขาย ผลงานที่มีการทำแบบดั้งเดิมในตลาดให้เป็นเอกลักษณ์ใช้ เป็นของฝากของที่ระลึกในการมาท่องเที่ยวสามชุกได้ ถือเป็น การนำเอกลักษณ์ชุมชนมาสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ด้วย จากที่ได้ศึกษาโครงการและแผนงานของหน่วยงานเองพบว่ามีการวางแผนการพัฒนาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ

แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของแผนงานเทศบาลสามชุกนอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารแผนพัฒนาของเทศบาลแล้ว เมื่อทำการศึกษาจากการใช้แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์พบว่า หน่วยงานเทศบาลเองไม่ได้รับรู้หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมหรือพัฒนาด้านการรวมกลุ่มกันทางอาชีพหรือการรวมตัวกันในรูปแบบสหกรณ์ในชุมชนเลยในขณะที่ภายในชุมชนมีประชาชนบางกลุ่มได้จัดตั้งกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์การออมและการผลิตสินค้าของฝากของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวขึ้นมา จึงถือเป็นข้อบกพร่องของหน่วยงานเทศบาล และหน่วยงานเองก็ไม่มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการสร้างความร่วมมือในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งยังไม่มีโครงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถาบันต่างๆ ในสังคมเท่าที่ควร สำหรับแผนงานหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการนำเอกลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้สร้างรายได้แก่ชุมชนโดยเด่นชัดนั้นยังไม่มีเช่นกัน และยังสืบเนื่องไปถึงการที่ยังไม่ได้มีการวางแผนพัฒนาคุณค่าทางประวัติศาสตร์ชุมชนที่ชัดเจนแต่อย่างใด

6.4 วิเคราะห์วิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาเมืองของหน่วยงานเทศบาล องค์กรทางชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ กับมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน

โดยจะอธิบายถึงแผนงาน โครงการที่บ่งบอกวิสัยทัศน์การบริหารจัดการเมืองของหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก ในประเด็นของ การมีกลไกในการจัดการชุมชน หรือวิธีการที่ใช้ในการหาข้อตกลงร่วมกันในชุมชน การนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนมาใช้ในการเกื้อกูลสังคมหรือไม่ การใช้การอนุรักษ์และแผนงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชุมชนและประชาชนหรือไม่อย่างไร และด้านการมีแผนการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรมอย่างไร โดยได้อธิบายแยกตามประเด็นต่างๆ ดังที่กล่าวมาดังนี้

6.4.1 วิเคราะห์ด้านการมีกลไกในการจัดการชุมชน หรือวิธีการที่ใช้ในการ

หาข้อตกลงร่วมกันในชุมชน

ซึ่ง ใน Herbert Stovel กล่าวว่าควรประเมินจาก วิธีการในการใช้หาข้อตกลงร่วมกันที่นำไปสู่ผลก้าวหน้าในการพัฒนาในระดับท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่าหน่วยงาน มีวิธีการทำงานที่ช่วยให้เกิดการหาข้อตกลงร่วมกันกับประชาชน มากที่สุดคือ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก โดยวิธีการการแจ้งลักษณะโครงการให้ประชาชนในชุมชนทราบตั้งแต่เริ่มแรก ด้วยการจัดทำสื่อหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และประวัติศาสตร์ความสำคัญของชุมชน ในรูปแบบ วีดีโอ วีซีดี ตลอดจนแผ่นพับ และจัดบอร์ดในพิพิธภัณฑสถาน มีการจัดประชุมหารือกับประชาชนในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกในชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการท้องถิ่นและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการบริหารจัดการชุมชนของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกนั้น ค่อนข้างจะมีวิธีการและกระบวนการที่มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ มีความโปร่งใสและมีความเป็นธรรมต่อสมาชิกชุมชนมากกว่าหน่วยงานเทศบาล และยังเปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำและร่วมกิจกรรมในการพัฒนาด้วย ส่วนอันดับรองลงมาคือหน่วยงานของมูลนิธิชุมชนไท เนื่องจากมีการเริ่มต้นจากการเข้ามาส่งเสริมกิจกรรมในชุมชนให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน และจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาและแก้ปัญหาจากประชาชน รวบรวมปัญหาและนำเอาเสียงส่วนมากมาเป็นประเด็นการแก้ปัญหาของชุมชน แต่จะอยู่ในฐานะฝ่ายสนับสนุนวิธีการแก้ชุมชนเท่านั้น และในส่วนของธนากรักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้น มีกระบวนการในการหาข้อตกลงร่วมกับชุมชน โดยการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนำไปปฏิบัติตามมติที่ประชุม ในการอำนวยความสะดวกให้ในฐานะเจ้าของที่ดินส่วนหนึ่งในชุมชน

สำหรับหน่วยงานเทศบาลนั้นมีเพียงการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบ การจัดทำสื่อหนังสือพิมพ์เทศบาล การติดตั้งป้ายประกาศหรือประชาสัมพันธ์ และการประกาศหรือประชาสัมพันธ์ให้ทราบโครงการหรือการทำงานในรูปแบบเสียงตามสาย เท่านั้น ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นเพียงวิธีการในระดับเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมเท่านั้น ในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเมืองหรือการร่วมแก้ปัญหาในชุมชนของตน นอกเหนือจากนั้นเป็นการเริ่มต้นจากหน่วยงานเทศบาลหรือผู้มีอำนาจบริหารงานเองทั้งหมด ประชาชนไม่ได้มีโอกาสร่วมตัดสินใจอย่างชัดเจน มีเพียงการใช้วิธีการตัดสินใจและสั่งการโดยอำนาจการปกครองจากส่วนบน

และในส่วนของชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้น มีกระบวนการในการหาข้อตกลงร่วมกับชุมชนโดยการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนำไปปฏิบัติตามมติที่ประชุม ในการอำนวยความสะดวกให้ในฐานะเจ้าของที่ดินส่วนหนึ่งในชุมชน

6.4.2 วิเคราะห์ด้านการนำการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนมาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว

โดยจะประเมินจากการที่หน่วยงานมีนโยบายด้านการอนุรักษ์และโครงการที่สนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม ที่ช่วยแก้ปัญหาค่ารกรังชีวิตของประชาชนด้วย

พบว่าแผนงาน โครงการที่สนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม ที่ช่วยแก้ปัญหาค่ารกรังชีวิตของประชาชนโดยการร่วมมือของหลายหน่วยงานที่มีความเด่นชัด คือ โครงการจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก เป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสมาชิกชุมชนในการหารูปแบบของงาน และร่วมกันออกร้านแสดงผลงานทางช่างฝีมือการทำอาหารของแต่ละคน แต่หากเมื่อพิจารณาถึงความเข้มข้นของเนื้อหาของแต่ละหน่วยงานแล้วพบว่า โครงการหรือแผนงานที่สอดคล้องกับประเด็นการสนับสนุนความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม และช่วยแก้ปัญหาค่ารกรังชีวิตมากที่สุดนั้นจะเป็นงานของ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ตัวอย่าง เช่น การนำผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ชุมชนโดยการเข้าไปปรึกษาและสัมภาษณ์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์กับคนแก่ ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมากขึ้นและมีความภาคภูมิใจและเห็นความสำคัญในตนเองมากขึ้น กลุ่มเยาวชนในวัยต่างๆ ในชุมชนมีความใกล้ชิดผู้สูงอายุมากขึ้น การจัดโครงการมีคุณค่าเล็กน้อยสร้างเสริมให้เยาวชนใกล้ชิดประวัติศาสตร์ชุมชนและเห็นคุณค่ามากขึ้น มีการจัดงานแรลลี่จักรยานชมประวัติศาสตร์ชุมชนการจัดกิจกรรมทำความสะอาดตลาดร้อยปีร่วมกัน เสริมสร้างความสามัคคีให้ประชาชนให้แน่นแฟ้นขึ้น จากการร่วมกิจกรรมกัน นอกจากนี้ยังร่วมกิจกรรมในการจัดงานประเพณีประจำปีต่างๆ ของชุมชน เช่นปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นแผนงาน โครงการที่ก่อให้เกิดกิจกรรมที่นำไปสู่การแก้ปัญหาค่ารกรังชีวิตในสังคม และก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นในชุมชนและบุคคลภายนอกด้วย

สำหรับโครงการของเทศบาลสามชุกมีเพียงจัดงานวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่นขึ้นปีใหม่ ตรุษจีน สงกรานต์ งานอาหารอร่อยดีที่สามชุก โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ชุมชน โครงการตลาดน้ำสามชุก เป็นต้น ซึ่งเป็นแผนงาน โครงการที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมแต่ก็ไม่ได้เด่นชัดและมีการสร้างสรรค์แก่ชุมชน ส่วนมูลนิธิชุมชนไทนั้น มีเพียงการสนับสนุนงบประมาณการจัดให้ประชาชนได้มีโอกาสออกไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่ สร้างเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนให้กว้างขวางขึ้น ผสานความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมโครงการมากขึ้น แต่

สำหรับในส่วนของหน่วยงานชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้นไม่ปรากฏถึงกิจกรรมหรือแผนงานที่
เกิดผลต่อการเกื้อกูลกันทางสังคมของคนในพื้นที่เลย

6.4.3 วิเคราะห์ด้านการใช้การอนุรักษ์และแผนงานที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ทางเศรษฐกิจของชุมชนและประชาชน

โดยการประเมินจากผลที่ได้รับจากโครงการพัฒนาหรืออนุรักษ์ภายในชุมชน

จากการศึกษาแผนงานและผลที่ได้รับพบว่าโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและ
ประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ คือ การจัดกิจกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุก การจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์
โดยการได้รับเงินบริจาคจากชุมชนและภาคเอกชนภายนอก รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม
ออมทรัพย์เพื่อรวมทุนการสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นของที่ระลึกขายแก่นักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิด
รายได้ของสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้ยังรวมถึงการผลจากการที่ผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ชุมชน
ตลาดเก่าสามชุกให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวและจับจ่ายซื้อของ
ในตลาดเก่ามากขึ้น เป็นผลให้การหมุนเวียนของเงินตราภายในชุมชนมีเพิ่มขึ้น ซึ่งโครงการที่กล่าว
มานี้เป็นงานของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ส่วนงานของเทศบาลนั้นพบเพียงการเข้า
ร่วมจัดงานมหกรรมอาหารอร่อยดีที่สามชุกเท่านั้นที่เกี่ยวข้องนอกนั้นไม่มีโครงการหรือแผนงาน
ใดเลยที่เข้าข่ายในประเด็นนี้ ส่วนมูลนิธิชุมชนไทนั้นเกี่ยวข้องโดยการร่วมมือกับคณะกรรมการ
พัฒนาตลาดและประชาชนในการร่วมกันทำโครงการอนุรักษ์พื้นที่ตลาดเก่าสามชุกไว้เพื่อไม่ให้เกิด
การรื้อถอน เพื่อสร้างอาคารพาณิชย์แบบใหม่ที่มีราคาเช่าที่ดินแพงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผู้อยู่
อาศัยในชุมชน จนกระทั่งตลาดเก่ากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้คนเข้ามาจับจ่ายมากขึ้นสร้าง
รายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ แต่สำหรับหน่วยงานชนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรีนั้นไม่พบโครงการหรือ
แผนงานด้านอนุรักษ์ที่มีผลต่อความเป็นอยู่หรือเศรษฐกิจชุมชนแต่อย่างใด

6.4.4 วิเคราะห์ด้านแผนการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม

โดยจะประเมินจากการมีแผนงานหรือโครงการที่เป็นไปเพื่อการป้องกันมรดกทาง
วัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยและความเสียหายในมรดก ตลอดจนพิจารณา
การจัดการด้านการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับภัยอันตรายที่จะเกิดแก่มรดกหรือวัฒนธรรมในพื้นที่

พบว่าหน่วยงานที่มีแผนงานชัดเจนที่สุดคือ กลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก ซึ่งมี
แผนในการป้องกันความเสียหายทางมรดก ทั้งด้านกายภาพ และด้านศิลปะ วัฒนธรรม และ
กิจกรรมในพื้นที่ อาทิเช่น การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันอัคคีภัยในชุมชน มีนโยบายที่ส่งเสริม
การอนุรักษ์โครงสร้างอาคารเก่าอย่างชัดเจน ด้วยการนำร่องโดยการปรับปรุงอาคารเก่า ในซอยที่ 1
และ 2 ให้มีสภาพแข็งแรงและสวยงามกลมกลืนกับรูปแบบดั้งเดิมมากที่สุด รวมถึงการมีโครงการ
สืบสานประเพณีไทยในวาระโอกาสวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่นและประชาชน แต่

อย่างไรก็ตามในแผนงานของคณะกรรมการพัฒนาตลาดยังบกพร่องในส่วนของการขาดการวางแผนรองรับผลกระทบที่อาจเกิดกับมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มาจากการท่องเที่ยวของบุคคลภายนอก และผลกระทบจากโครงการอื่นๆ ที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาเมือง ในส่วนของเทศบาลมีเพียงแผนงานป้องกันภัยในด้านกายภาพเท่านั้น นั่นคือ มีแผนงานในการป้องกันสาธารณภัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน คือ โครงการจัดซื้อเครื่องดับเพลิง และเครื่องสูบน้ำเพื่อเตรียมพร้อมเมื่อเกิดอัคคีภัยในชุมชน เท่านั้น สำหรับในด้านการป้องกันความสูญเสียทางวัฒนธรรม ประเพณี และความงามของสถาปัตยกรรมในท้องถิ่น และผลกระทบที่มาจากการพัฒนาอื่น ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อคุณค่าประวัติศาสตร์นั้น หน่วยงานเทศบาลยังไม่มีวิสัยทัศน์หรือแผนงานด้านนี้เลย

แต่โครงการของมูลนิธิชุมชนไทย และสำนักงานธนารักษ์นั้นไม่พบว่าหน่วยงานทั้งสองมีแผนงานหรือโครงการใดที่เป็นการป้องกันมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนอย่างชัดเจน มีเพียงโครงการของมูลนิธิชุมชนไทย ที่เข้ามาร่วมอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุกเท่านั้นที่ช่วยในการดำรงคุณค่าทางมรดกเอาไว้ โดยการรักษารูปแบบทางโครงสร้างสถาปัตยกรรมในชุมชน การรักษางานช่างฝีมือ การรักษาวีถีชีวิตกิจกรรมชุมชน ซึ่งก็เป็นการทำงานร่วมกับกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกและประชาชนในชุมชนอีกทีหนึ่ง ส่วนสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี นั้นไม่ได้เกี่ยวข้องหรือไม่มีแผนงานใดที่เป็นการป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างใด

ตารางที่ 6.2 สรุปนโยบายและแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพิจารณาตาม
หลักการบริหารจัดการเมืองประวัติศาสตร์

1. พิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อเมือง				
1.1 พิจารณาถึงการรักษาหรือสนับสนุนด้านฝีมือช่างท้องถิ่น				
1.2 พิจารณาถึงการมีแผนหรือผังเมืองที่ช่วยรักษาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์				
นโยบาย แผนงานและ โครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลสามชุก	คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไท	
โครงการมหกรรมอาหาร อร่อยดีที่สามชุก	●	●	●	เป็นโครงการที่ช่วยสนับสนุนการรักษา งานช่างท้องถิ่นด้านการทำอาหาร
โครงการประกวดผลิตภัณฑ์	●			เป็นโครงการที่ช่วยสนับสนุนการรักษา งานช่างท้องถิ่น
การจัดประชุมชุมชน เพื่อ ระดมความคิดค้นหา เอกลักษณ์ชุมชนและงาน ช่างในพื้นที่เพื่อส่งเสริม กิจกรรมในชุมชน		●	●	เป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมใน การรักษางานช่างท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม กิจกรรมและวิถีชีวิตในชุมชน
โครงการนำบ้านที่มีกิจกรรม การค้าและงานช่างเก่าแก่ใน ชุมชนมาใช้เป็นจุดเยี่ยมชม วิถีชีวิตดั้งเดิมที่เหลืออยู่ใน ปัจจุบัน		●		เป็นการรักษาแหล่งที่มีมรดกทาง วัฒนธรรมในชุมชน ให้คงไว้ทาง โครงสร้างทางกายภาพของชุมชนไม่ให้ถูก เปลี่ยนแปลงหรือสูญหายไป
จัดทำผังการท่องเที่ยวแสดง จุดที่มีความสำคัญทางงาน ช่าง และมีคุณค่าทาง ประวัติศาสตร์ในชุมชน		●		เป็นการสนับสนุนให้เกิดการรับรู้คุณค่า และให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป ตลอดจน เป็นการแสดงรูปแบบของผังชุมชนดั้งเดิม เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำผังให้ กลมกลืนและมีข้อคำนึงต่อผังชุมชนเดิมได้ ชัดเจนมากขึ้น

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

2. พิจารณาด้านคุณค่าประวัติศาสตร์เมือง

2.1 มีการจัดการที่รักษาความแท้

2.2 มีการรักษาความสมบูรณ์ทางประวัติศาสตร์

2.3 มีการรักษาความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์

นโยบาย แผนงานและ โครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลสามชุก	คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไทย	
โครงการร่วมกันทำความสะอาดตลาดเก่าสามชุก		●		มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้สะอาดสวยงามและรักษาสภาพอาคารเก่าไว้ เช่น บ้านขุนจันทน์ และให้การอบรมประชาชน พร้อมศึกษาดูงานด้านอนุรักษ์นอกพื้นที่ ซึ่งเป็นการสร้างความสมบูรณ์และความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์ของชุมชน
โครงการบูรณะบ้านในซอย 1-2 ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม		●		จัดให้มีการบูรณะบ้านในซอย 1-2 ที่มีเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมเก่าแก่ในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป และนำบ้านขุนจันทน์มาปรับปรุงใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์สร้างความต่อเนื่องของประวัติศาสตร์แก่ชุมชนและคนรุ่นหลัง
จัดกิจกรรมร่วมกันทำความสะอาด		●		จัดกิจกรรมร่วมกันทำความสะอาดให้น่าอยู่ สวยงามสร้างความสมบูรณ์ต่อสภาพทางประวัติศาสตร์ รวมถึงการอนุรักษ์กิจกรรมและงานช่างให้ดำเนินต่อไปได้ด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างความตระหนักแก่ประชาชนทุกช่วงวัย ก่อให้เกิดการรักษาความต่อเนื่องทางประวัติศาสตร์เอาไว้ได้

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

3. พิจารณาการใช้กลไกในการพัฒนาเมืองที่ส่งผลต่อชุมชนประวัติศาสตร์

3.1 ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

3.2 ส่งเสริมให้เกิดการพึ่งตนเอง

3.3 ในแผนการพัฒนามีการนำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชุมชนมากำหนดแนวทาง

นโยบาย แผนงานและ โครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลสามชุก	คณะกรรมการพัฒนา ตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไท	
โครงการจัดอบรมตลาดสด นำซื้อ	●			เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองใน การประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดการพึ่งพา ตนเองได้
โครงการประกวดผลิตภัณฑ์ ชุมชน	●			เป็นการส่งเสริมอาชีพงานช่างในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้
โครงการมหกรรมอาหาร อร่อยที่สามชุก	●	●	●	เป็นการส่งเสริมอาชีพงานช่างในท้องถิ่น ให้สามารถเกิดการพึ่งพาตนเองได้
การแข่งขานและจัด ประชุมประชาชนทุกครั้งที่ม ีความคืบหน้าในโครงการ พัฒนาต่างๆในชุมชน	●	●		ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดูแล สังคมและชุมชน
โครงการทำความสะอาด ชุมชนร่วมกัน		●		เป็นโครงการสร้างความสามัคคีและสร้าง การมีส่วนร่วมในชุมชน
มีการจัดประชุมชุมชนเพื่อ หาแนวทางการอนุรักษ์และ พัฒนาตลาด		●		สร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนและเป็น โครงการที่นำคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของ ชุมชนมากำหนดแนวทางการพัฒนา
มีการรวมกลุ่มหรือก่อตั้ง กลุ่มในชุมชนเพื่อการพัฒนา ตลาดเก่า และส่งเสริมการตั้ง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อกิจกรรม สร้างรายได้		●		เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนให้ สามารถดูแลตนเองหรือปกครองตนได้ แบบพึ่งตนเอง ทั้งทางด้านการเมืองและ ทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 6.2 (ต่อ)

4. พิจารณาวิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองกับมรดกทางวัฒนธรรม

- 4.1 มีวิธีการที่ใช้เพื่อหาข้อตกลงในชุมชนได้สำเร็จ
- 4.2 ได้นำการอนุรักษ์มาใช้ให้เกิดการเกื้อกูลกันในสังคม
- 4.3 ผลประโยชน์ที่ได้จากการอนุรักษ์กลับสู่ชุมชน
- 4.4 มีแผนงานที่ช่วยป้องกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรม

นโยบาย แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้อง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ			หมายเหตุ
	เทศบาลตำบลสามชุก	คณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุก	มูลนิธิชุมชนไท	
มีการเผยแพร่ความรู้และจัดประชุม โดยมีสื่อต่างๆ เช่น เสียงตามสาย จดหมายเวียน ดิจิทัลประกาศ และทำเว็บไซต์เทศบาล	●	●		เป็นวิธีการที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และร่วมรับรู้ร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชนให้สำเร็จ
มีโครงการจัดซื้ออุปกรณ์ดับเพลิงและขยายแนวท่อดับเพลิงในชุมชน	●			เป็นผลพลอยได้จากแผนพัฒนาทั่วไปแต่ไม่ได้มีแผนงานที่ป้องกันโดยตรง และไม่สามารถป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางประวัติศาสตร์ได้จริง
มีการจัดประชุมและจัดทำสื่อเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปในด้านการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ชุมชน		●		เป็นวิธีการที่ใช้เพื่อหาข้อตกลงในชุมชนได้สำเร็จ และช่วยป้องกันความเสียหายต่อมรดกทางวัฒนธรรมแบบการสร้างความรู้ตระหนักในคุณค่า
การจัดงานอาหารอร่อยดีที่สามชุก	●	●	●	งานอาหารอร่อยดีที่สามชุก ที่มีส่วนให้เกิดการเกื้อกูลกันทางสังคมและยังสร้างรายได้แก่ประชาชนจากกระแสการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น
มีการจัดตั้งกลุ่มป้องกันสาธารณภัยในชุมชนเช่นป้องกันอัคคีภัย		●		แต่ยังไม่มีแผนในการป้องกันความสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรมที่มาจากการท่องเที่ยวหรือด้านผลกระทบจากแหล่งอื่น ๆ

6.5 ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก

จะกล่าวถึงประเด็นที่ได้จากประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ตลาดเก่า ในมุมมองปัญหาและอุปสรรคการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดเก่าสามชุก ซึ่งจากการเก็บข้อมูลแบบสอบถามพบว่า ประชาชนส่วนมากจะกังวลและมองเห็นอุปสรรคในการอนุรักษ์ในด้านของ การที่ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมกันในการทำงานทั้งกับหน่วยงานต่างๆ และกลุ่มประชาชนเอง เป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือปัญหาหรืออุปสรรคด้าน ขาดเงินทุนในการดำเนินการ อันดับสามคือ ด้านขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และอันดับที่ห้า คือขาดความรู้และวิธีการในการดำเนินการ แต่ทั้งนี้ในการมองปัญหาและอุปสรรคของประชาชนภายในและรอบนอกนั้น ได้แตกต่างกันเพียงเล็กน้อย สำหรับปัญหาอันดับแรกที่ประชาชน สองกลุ่มมองก็คือ ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่อันดับสองนั้น กลุ่มประชาชนภายในพื้นที่ คิดว่าเป็นปัญหาด้านการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ แต่กลุ่มรอบนอกคิดว่าเป็นปัญหาการขาดเงินทุน เป็นต้น สำหรับความแตกต่างของประเด็นปัญหาและอุปสรรคอันดับอื่นๆ นั้นได้ทำการแจกแจงไว้ในตารางที่ 5.3 แล้ว

ตารางที่ 6.3 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านอุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก

ระหว่างประชาชนในชุมชนตลาดเก่ากับประชาชน โดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก

อุปสรรคที่มีต่องานอนุรักษ์ตลาดเก่าสามชุก	ประชาชนในชุมชนตลาดเก่า (%)	ประชาชนโดยรอบที่อาศัยอยู่ในตำบลสามชุก (%)	รวม (%)
ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่	39.80 (อันดับ 1)	21.98 (อันดับ 1)	27.82 (อันดับ 1)
ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	12.90 (อันดับ 2)	12.58 (อันดับ 3)	13.08 (อันดับ 3)
ขาดเงินทุน	12.00 (อันดับ 3)	14.81 (อันดับ 2)	14.51 (อันดับ 2)
เจ้าของที่ดินบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ	7.11	5.25	5.94
ขาดความรู้และวิธีการ	5.80	10.99	9.87
ขาดการสนับสนุนจากองค์กรหรือภาคเอกชน	3.70	3.50	3.69
ขาดผู้นำในการดำเนินการ	2.90	3.98	3.80
มีความล่าช้าของการดำเนินการของภาครัฐและเจ้าของที่	1.20	5.73	4.64
ไม่มีปัญหา	0.00	15.76	11.77
ไม่ตอบ	2.92	5.41	4.87
รวม	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม โดยแบบสอบถาม เดือนกรกฎาคม พ. ศ. 2548

นอกจากความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคของประชาชนแล้ว ในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ตลาดสามชุก ดังนี้

- ความคิดเห็นของเทศบาลตำบลสามชุก ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรค ในด้านการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการประสานการทำงานร่วมกันทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

- ความคิดเห็นของกลุ่มคณะกรรมการพัฒนาตลาด พบว่ามีข้อคิดต่ออุปสรรคการทำงานด้านการที่เจ้าของพื้นที่บางส่วนให้ความร่วมมือล่าช้า และขาดเงินทุนและขาดช่างฝีมือในการดำเนินการ จึงทำให้โครงการเป็นไปได้ช้า และประกอบกับบุคลากรมีความรู้ด้านประวัติศาสตร์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการทำงาน

- ความคิดเห็นของหน่วยงานมูลนิธิชุมชนไท และสำนักงานธนารักษ์พื้นที่สุพรรณบุรี พบว่าโครงการอนุรักษ์ตลาดสามชุกนั้นยังมีข้อปัญหาและอุปสรรค ด้านการขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขาดการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและประชาชนทุกภาคส่วนที่ดีพอ รวมถึงยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการทำงานที่เพียงพอต่อปริมาณงานที่ต้องทำ